

Survista statistica da la Svizra 2006

Office fédéral de la statistique
Bundesamt für Statistik
Ufficio federale di statistica
Uffizi federal da statistica
Swiss Federal Statistical Office

Uffizi federal da statistica

Espace de l'Europe 10, CH-2010 Neuchâtel

Infurmaziuns:

Telefon 032/713 60 11

Telefax 032/713 60 12

Empustaziun da publicaziuns:

Telefon 032/713 60 60

Telefax 032/713 60 61

Internet: <http://www.statistik.admin.ch>

Decleraziun dals segns:

In strigt (–) empè d'ina cifra munta ch'i n'exista nagut (absolut nulla).

Ina nulla (0 u 0,0 etc.) empè d'ina autra cifra inditgescha in dumber ch'è pli pitschen che la mesadad da l'unitad utilisada la pli pitschna (dentant pli grond che absolut nulla).

Trais puncts (...) empè d'ina cifra muntan che la cifra n'è betg d'obtegnair u ch'ella è vegnida laschada davent per auters motivs.

Tschertas graficas e tabellas cuntegnan abreviazions per ils nums dals chantuns. Quellas vegnan explitgadas en la tabella sin pagina 4.

Editur:

Uffizi federal da statistica

Secziun diffusiun e publicaziuns

Avrigl 2006. Cumpara en rumantsch, tudestg, franzos, talian ed anglais.

Concepziun e redacziun:

Bernhard Morgenthaler

Grafica:

Sylviane Pochon-Risse, Zsuzsanna Regli

Retschertga ed organisaziun:

Verena Hirsch, Elisabeth Willen

Translaziun:

Translaziun dal text original: Lia Rumantscha, Cuira

Layout:

Valérie Béguelin

Cuverta:

© XL Digitale Fotos

Numer d'empustaziun:

024-0600

ISBN:

3-303-00327-0

Cuntegn

Geografia	2
Ambient	3
Populaziun	4
Lavur	8
Pajas e pretschs	9
Product naziunal, bilantscha dals pajaments	10
Entradas dals chantuns	11
Structura da manaschi e da branscha	12
Industria e commerzi cun l'exteriur	13
Agricoltura	14
Energia	15
La Svizra e l'Europa	16
Turissem	18
Traffic	19
Construir ed abitar	20
Consum privat	21
Finanzas publicas	22
Bancas, assicuranzas	23
Segirtad sociala	24
Meds da massa	25
Sanadad	26
Scolaziun e scienza	28
Politica	30
Criminalitad	32
Ils chantuns da la Svizra	33

Bun viadi!

La Survista statistica da la Svizra, la pitschna broschura pratica, è ina **raziun da reserva statistica** disponibla da tut temp, che cuntegna ina selecziun da l'immensa collecziun da datas preschentadas en furma detagliada en las differentas medias d'infurmaziun da l'Uffizi federal da statistica (UST).

Tgi che vul s'infurmar pli a fund davart singuls temas consultescha l'Annuari statistic da la Svizra 2006 ch'è vegni repassà cumplettamain. El cuntegna novs chapitels davart disparitads internaziunalas e regionalas sco era davart il svilup duraivel. Las datas èn ordinadas tenor passa ventg temas sco p.ex. ils pretschs, la furmaziun e la qualidad da viver. Da nov èn las pli impurtantas infurmaziuns statisticas era disponiblas en **anglais e talian**. La **DVD** agiuntada a l'annuari cumpiglia tut ils cuntegns da la versiun stampada e vegn cumpletada cun numerusas tabellas da statistica regionala, cun l'**Atlas statistic** che cuntegna bleras **cartas tematicas** e cun purschidas spezialas, per exempel ina survista detagliada da las scolas en Svizra.

E tgi che tschertga las infurmaziuns las pli actualas consultescha il portal online «Statistica svizra» www.statistik.admin.ch. Quest portal da l'UST porscha in access modern ed attractiv ad ina gronda quantidad da datas statisticas dals pli impurtants secturs da la vita, structurads tenor ils medems temas sco l'Annuari statistic da la Svizra.

Jau As giavisch in bun viadi tras la Statistica svizra cun noss vehichels d'infurmaziun multifars.

Dr. Adelheid Bürgi-Schmelz, directura da l'Uffizi federal da statistica (UST)

Ulteriuras funtaunas d'infurmaziun:

- Comunicaziuns da pressa en furma da newsletter: las comunicaziuns da pressa da l'UST en versiun originala pon vegnir abunadas sco newsletter direct sin Vossa adressa electronica – pront e gratuit.
(Annunzia sut: www.news-stat.admin.ch).
Sut la medema adressa datti era infurmaziuns davart las pli novas publicaziuns da l'uffizi u comunicaziuns tematicas.
- Respostas a dumondas specificas dat il center d'infurmaziun per statistica, telefon 032 713 60 11 u per e-mail: info@bfs.admin.ch.

Il clima en Svizra, 2005

Staziun	Temperatura media °C diff. ¹		Precipitaziuns annualas mm index ²		Summa d'uras suleglivas h index ²	
Lugano (273 m.s.m.)	12,6	1,0	952	62	2240	111
Basilea-Binningen (316)	10,4	0,8	706	91	1704	107
Genevra-Cointrin (420)	10,7	0,9	746	77	2097	124
Neuchâtel (485)	10,0	0,7	729	78	1845	119
Sion (482)	9,8	0,6	500	84	2217	111
Turitg-SMA (556)	9,2	0,7	1042	96	1765	119
Berna-Liebefeld (565)	8,8	0,6	859	84	1883	115
Son Gagl (779)	8,1	0,7	1217	97	1658	119
Tavau-Vitg (1590)	3,0	0,2	923	85	1770	105

Ils pli gronds lais	Surfatscha ³ km ²	Part en % Svizra
Lac Léman	581	59,7
Lai da Constanza	541	32,0
Lai da Neuchâtel	217	100,0
Lago Maggiore	212	19,9

Ils pli lungs flums	Lunghhezza km	Quantitad d'aua ⁵ en m ³ /s
Rain ⁴	375	1 053
Ara	295	560
Rodan ⁴	264	342
Reuss	159	140

Utilisaziun dal terren ⁶	km ²	%
Guaud, bostgaglia	12 716	30,8
Surfatscha agrara utilisabla	9 873	23,9
Economia d'alp	5 378	13,0
Surfatscha da terren abità	2 791	6,8
Auas	1 740	4,2
Autras surfatschas nunproductivas	8 787	21,3
Surfatscha totala	41 285	100,0

Las pli autas muntognas

	Chantun	Autezza m
Pointe Dufour (Mont Rose)	VS	4 634
Dom (Mischabel)	VS	4 545
Weisshorn	VS	4 506
Matterhorn (Mont Cervin)	VS	4 478

Cunfins cun stadis vischins⁷

	km
Italia	734,2
Frantscha	571,8
Germania	345,7
Austria	165,1
Liechtenstein	41,1

Coordinatas

N 47°48'	ladezza nord ad Oberbargen SH
E 10°30'	lunghezza ost al Piz Chavalatsch GR
S 45°49'	ladezza nord a Chiasso TI
W 5°57'	lunghezza ost a Chancy GE

La zona da terren abità è creschida

Tenor la statistica d'areal da l'UST è la surfatscha da terren abità creschida dapi l'entschatta dals onns otganta per radund 13%, cunzunt a cust da la surfatscha cultivada. Quai munta ch'igl è vegnì surbajegià mintga secunda stgars in meter quadrat terren da cultura. La mesadad da la surfatscha da terren abità è areal d'edifizis, in terz è areal da traffic (il rest sa reparta sin areals d'industria, parcs ed areals da recreaziun, deponias ed auter). Creschida è era la surfatscha dal guaud, surtut en las regions periferas (pastgiras d'alp allontanadas èn creschidas en).

¹ Differenza da la media da plirs onns en °C

² 100 = media da la seria da mesiraziuns da plirs onns

³ Surfatschas dals lais senza las inslas

⁴ Lunghhezza fin al cunfin svizzer

⁵ Media da plirs onns, livel 2004

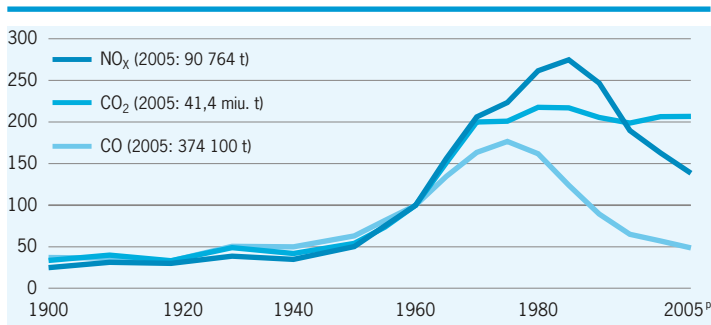
⁶ Statistica d'areal 1992/97

⁷ Senza enclavas

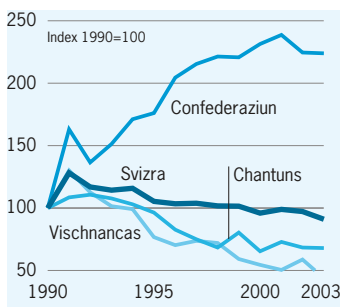
Funtaunas: MeteoSvizra, UFAM, UST, swisstopo

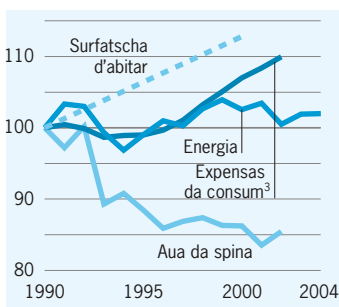
Emissiuns da substanzas nuschaivlas¹ (index 1960=100)

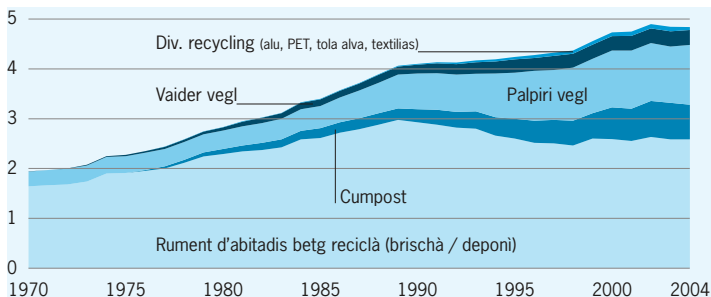
Expensas per l'ambient²

Consum (index 1990=100)

Ruments d'abitadis (en miu. t)

¹ A partir dal 1990 facturs d'emissiuns dal traffic curregids

^p Valurs provisorias

² Expensas publicas nettas, per pretschs currentis

³ Da las chasadas privatas per pretschs constants, per persuna

Funtauna: UFAM, UST, Uffizi federal d'energia

Populaziun

Populaziun en ils chantuns e las citads (la fin da l'onn, en 1000)

Chantuns	1980	1990	2000	2004	Esters en % 2004
Turitg (ZH)	1 120,8	1 150,5	1 211,6	1 261,8	22,2
Berna (BE)	911,0	945,6	943,7	955,4	12,4
Lucerna (LU)	294,4	319,5	347,2	354,7	15,4
Uri (UR)	33,5	33,7	35,2	35,1	8,4
Sviz (SZ)	96,6	110,5	130,2	136,0	16,2
Sursilvania (OW)	25,7	28,8	32,4	33,2	11,2
Sutsilvania (NW)	28,3	32,6	38,0	39,5	9,5
Glaruna (GL)	36,1	37,6	38,5	38,3	20,3
Zug (ZG)	75,7	84,9	99,4	105,2	20,3
Friburg (FR)	184,5	207,8	236,3	250,4	15,3
Soloturn (SO)	216,6	226,7	244,0	247,4	17,8
Basilea-Citad (BS)	203,6	191,8	187,7	186,8	29,3
Basilea-Champ. (BL)	219,0	230,1	260,0	265,3	17,7
Schaffusa (SH)	69,0	71,7	73,3	73,8	20,7
Appenzell dador (AR)	47,2	51,5	53,5	52,8	13,2
Appenzell dadens (AI)	12,8	13,6	15,0	15,0	9,7
Son Gagl (SG)	389,0	420,3	449,4	458,8	20,4
Grischun (GR)	161,3	170,4	186,7	187,8	14,0
Argovia (AG)	450,8	496,3	544,3	565,1	19,9
Turgovia (TG)	182,7	205,9	227,3	233,0	19,5
Tessin (TI)	265,6	286,7	310,2	319,9	25,0
Vad (VD)	522,3	583,6	620,3	647,4	28,3
Vallais (VS)	217,8	248,3	276,2	288,0	17,6
Neuchâtel (NE)	157,1	160,6	165,7	167,9	22,9
Genevra (GE)	349,6	376,0	408,8	427,4	37,8
Giura (JU)	64,3	65,7	68,8	69,1	11,9
Svizra	6 335,2	6 750,7	7 204,1	7 415,1	20,6

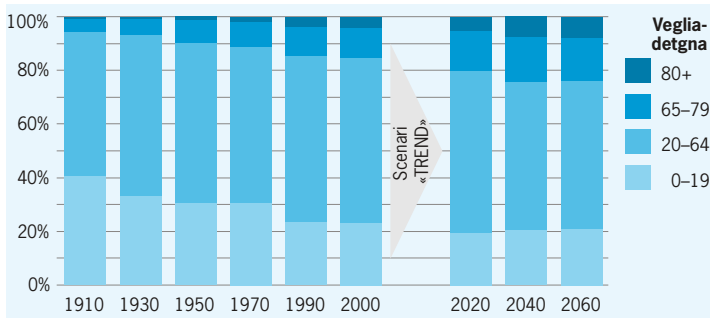
Citads principalas

Turitg	370,1	341,3	337,9	345,2	29,6
Basilea	181,9	171,0	166,0	165,0	31,1
Genevra	156,6	167,2	175,0	178,5	43,4
Berna	146,8	134,6	122,5	122,3	22,8
Losanna	126,3	123,2	114,9	117,4	37,9

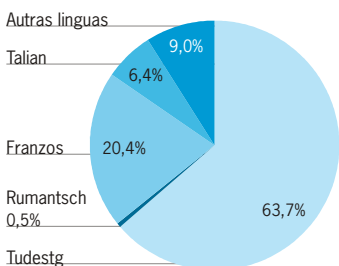
Ina societad pli e pli veglia

Oz datti bler dapli glied veglia che anc avant 50 onns. Dapi il 1950 è creschì il dumber da las personas sur 64 per pli ch'il dubel, il dumber da las personas sur 80 è oz schizunt bun quatter gia uschè aut. La cifra da las personas sut 20 onns n'è perencunter betg creschida talmain, anzi, dapi ils onns 70 è ella schizunt regressiva. Quest process da vegnir vegl è la consequenza da las meglras aspectativas da vita (p. 26) e dal bass dumber da naschientschas (p. 6). Tenor ils scenaris da populaziun UST vegn quest process anc a cuntinuar ils proxims decennis ed astgass chaschunar, p.ex. en il sector da la segirezza sociala, considerabels problems.

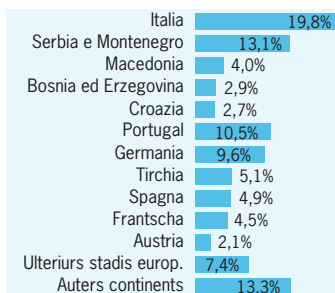
Structura da vegliadetgna

Linguas 2000¹

Derivanza dals esters 2004²

Bleras personas da l'exteriur èn naschidas qua, ma n'han betg il dretg da burgais

La quota da personas da l'exteriur munta a 20,6%². Sch'ins quintass dentant mo quellas personas che abiteschan temporarmain en Svizra, sa reduciss la quota dals esters sin stgars 7%. Pli che la mesadad dals abitants senza pass svizzer viva dapi passa 15 onns qua u è gia naschida en Svizra. Cumpareglià cun la cifra da natiralisaziuns da 2,4% (2004: 35'700 personas) datti anc adina in grond retardament d'integrasiun.

La populaziun estra è giuvna: sin 100 personas en la vegliadetgna da gudogn vegnan mo 9 en la vegliadetgna da renta (Svizzers: 30). En connex cun quai stat era il fatg che 26,5% dals uffants naschids il 2004 en Svizra han ina naziunalitad estra.

Il dumber d'immigrants è s'augmentà il 2004 per 2% visavi l'onn precedent. 58% dals immigrants vegnan da pajais da l'UE/EFTA. Tar ils burgais da l'Italia e da la Spagna è vegnì registrà il 2004 danovamain in surpli d'emigrants.

¹ Popolaziun tenor linguas principalas (dumbraziun dal pievel)

² Popolaziun estra stabla: 1 524 663 personas. Senza personas cun dimora curta (59 359) e personas dal sectur d'asil (55 103; incl. personas recepidas provisoriamain).

Naschientschas vivas 2004

Total	73 082
Mats sin 100 mattas	104,5
Quota dals naschids ordaifer la lètg (%)	13,3
Naschientschas da plirs uffants	1 170
Naschientschas da schumellins	1 154
Dumber dals uffants sin 100 dunnas ¹	142

Mortoris, 2004

Total	60 180
Vegliadetgna:	
0–19 onns	621
20–39 onns	1 262
40–64 onns	8 273
65–79 onns	16 288
≥80 onns	33 736

Migraziuns internaziunalas, 2004

Persunas immigradas	120 188
da questas esters	100 834
Persunas emigradas	79 726
da questas esters	52 950
Saldo da migraziun	40 462
Svizzers	–7 422
Esters	47 884

Migraziuns internas, 2004²

Total arrivads e partids	410 582
--------------------------	---------

Maridaglias, 2004

Total	39 460
Svizzer/Svizra	20 635
Svizzer/Estra	7 879
Ester/Svizra	6 126
Ester/Estra	4 820
Vegliadetgna media tar la maridaglia:	
Umens nubils	30,8
Dunnas nubilas	28,6

Divorzis, 2004

Total	17 949
Cun uffants minorens (%)	45,7
Durada da la lètg:	
0–4 onns	2 157
5–9 onns	5 249
10–14 onns	3 764
≥15 onns	6 779
Divorzis sin 100 lètgs (%) ³	44,0

Chasadas privatas, 2000⁴

Total	3 115 399
Chasadas d'ina persuna	1 120 878
Chasadas da famiglia	1 931 860
da questas:	
Pèrs (maridads) senza uffants	850 189
Geniturs cun uffants	898 294
In genitur cun uffants	161 323
Chasadas betg da famiglia	62 661

Ils blers vivan vinavant en ina famiglia⁵

La famiglia tradiziunala è era oz anc la pli frequenta furma da viver. Bunamain trais quarts da la populaziun vivan en partenanzas – 48% cun uffants, 24% senza uffants (2000). 6% vivan mo cun in genitur. La famiglia tradiziunala – pèr maridà cun uffants – è la furma da viver la pli frequenta tar las persunas da 35 fin 49 onns (58%; per cumparegliaziun: pèrs betg maridads cun uffants 2%).

En general vegnan la lètg e la famiglia spustadas adina dapli: mo mintga tschintgavla dunna da las annadas 1965–69 ha gi in uffant avant il 25avel onn da naschientscha; tar las annadas 1945–49 eran quai anc 44%. Las persunas giuvnas bandunan er pli tard la chasa paterna (23% dals umens da las annadas 1970–74 avant il 20avel onn da naschientscha, 45% dals umens da las annadas 1945–49).

¹ Dumber dals uffants che 100 dunnas partureschan en il decurs da lur vita, sch'ins prenda sco basa ils dumbers da naschientschas observads il 2004 tenor vegliadetgna.

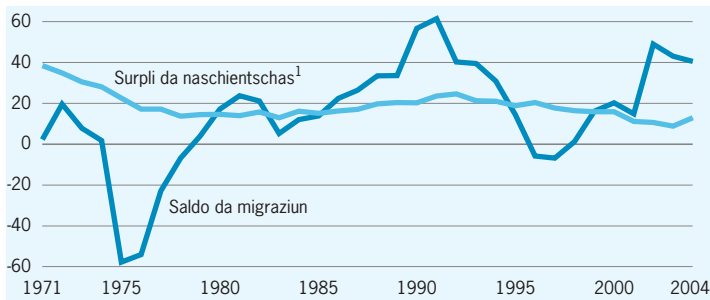
² Migraziuns tranter las vischnancas politicas, senza migraziuns aifer ina vischnanca.

³ Resumaziun dals divorzis (part da las lètgs che vegnan spartidas baud u tard, sch'ins sa basa sin il cumportament da divorzi da l'onn observà)

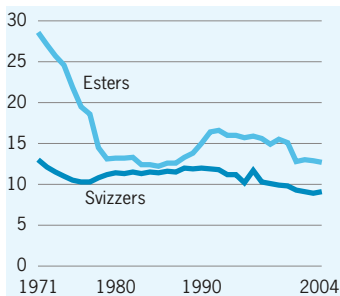
⁴ Dumbraziun dal pievel 2000

⁵ Dumbraziun dal pievel 2000+Mikrozensus Familie 1994/95

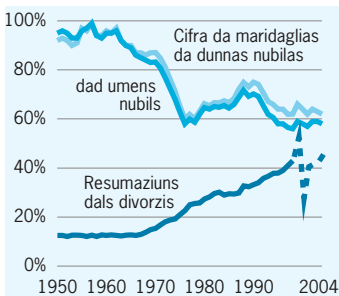
Saldo da migraziun e surpli da naschientschas (en 1000)

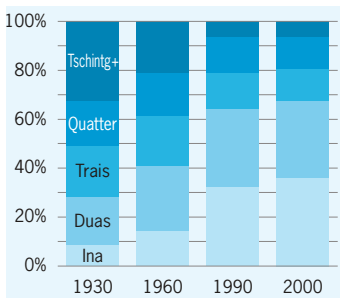
Naschientschas (per 1000 abitants)

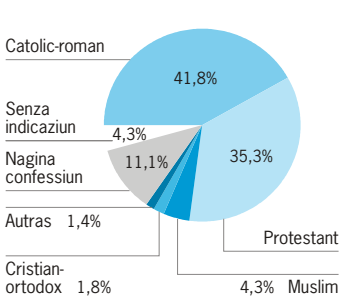
Maridaglias e divorzis²

Grondezza da la chasada³

Religiuns 2000⁴

¹ Naschientschas vivas minus mortoris

² Resumaziun da la cifra da maridaglias: quota d'umens resp. da dunnas nubilas sut 50 che vegnan a maridar en il decurs dal temp, sch'ins sa basa sin il cumportament da maridar da l'onn observà. Resumaziun dals divorzis:

vesair remartga 3, pag. 6

³ Dumber da las personas per chasada. 100% = tut las chasadas privatas (dumbraziun dal pievel, 2000)

⁴ Dumbraziun dal pievel, 2000

Quotas d'activitad da gudogn ¹	1971	1980	1991	2000	2004	2005
Total	48,3	48,2	56,8	55,6	56,2	56,1
Dunnas	32,9	34,2	47,6	48,1	49,8	50,1
Umens	64,4	62,9	66,4	63,5	62,8	62,3
Esters	60,4	55,9	66,2	58,9	59,8	59,7
Svizzers	45,9	46,9	54,9	54,8	55,3	55,1

Structura sectoriala ² (en %)	1970	1980	1991	2000	2004	2005
Agricultura ed economia forestala	8,5	6,9	4,3	4,5	3,8	3,8
Industria e commerzi	46,2	38,1	30,2	25,7	23,6	23,7
Servetschs	45,3	55,0	65,6	69,8	72,6	72,5

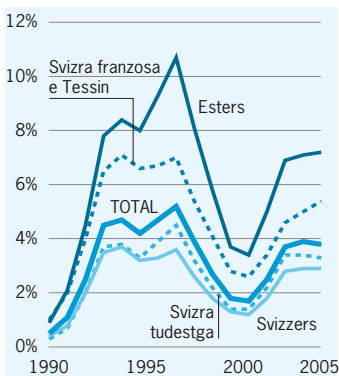
Activitad da gudogn a temp parzial ³ (en %)	1970	1980	1991	2000	2004	2005
Umens	...	...	7,2	10,1	10,8	10,7
Dunnas	...	...	48,2	53,3	56,5	56,3
Total	...	...	24,1	28,8	31,1	31,0

Dischoccupaziun ⁴	1970	1980	1990	2000	2004	2005
Dischoccupads	104	6 255	18 133	71 987	153 091	148 537
Q. dischocc. a lunga vista ⁵ en %	...	...	6,6	20,1	19,4	19,9
Quota da dischoccupads en %	0,0	0,2	0,5	1,8	3,9	3,8
Umens	...	0,2	0,4	1,7	3,8	3,6
Dunnas	...	0,3	0,6	2,0	4,0	4,0

Dischoccupaziun

La dischoccupaziun è colliada stretgmain cun il svilup conjuntural. Dapi ch'ella ha cuntanschì il nivel maximal dal 1997 (5,2%), è ella ida enavos fin il 2001 (1,7%) ed è dapi lura puspè s'augmentada. Differentas gruppas da la populaziun en pertutgadas en moda diversa. Las quotas da dischoccupaziun en relativamain autas tar persunas da l'exteriur (lur nivel da qualificaziun è en media relativamain bass) sco era en la Svizra latina. Dapi intgins onns en era las quotas tar ils giuvenils tranter 15 e 25 onns s'augmentadas sur la media. Main grondas en percurer las differenzas tranter las schlattainas.

Quota da dischoccupaziun (media ann.)

¹ Las quotas d'activitad da gudogn vegnan calculadas per l'entira populaziun cun domicil stabel. Fin il 1990 valevan sco persunas cun activitad da gudogn tut las persunas che lavuravan almain 6 uras l'emna e las persunas dischoccupadas registradas. A partir dal 1991 vegnan consideradas tut las persunas che lavuran almain 1 ura l'emna (definiziun tenor las raccomandaziuns da l'Uffizi da lavur internaziunal) e las persunas senza gudogn (persunas dischoccupadas tenor las normas internaziunalas).

Fin il 1979: valurs medias annualas/a partir dal 1980: 2. quartal.

² Valurs medias annualas

³ Grad d'occupaziun <90%, basa = tut las persunas cun gudogn a la mesadad da l'onni

⁴ Dischoccupaziun tenor seco

⁵ Durada da la dischoccupaziun > 12 mais

Funtaunas: UST, seco

Gudogn da lavur, 2005¹

Distribuziun en %	classas da gudogn (en 1000 fr.; per onn, brut)				
	<26	26–51,9	52–77,9	78–103,9	≥104
Total	2,2	13,9	38,1	23,9	21,9
Umens	1,4	9,2	37,1	25,7	26,7
Dunnas	4,5	26,6	40,8	19,1	9,0

Index da la paja reala

1993 = 100	1980	1990	1995	2000	2003	2004
Total	91,2	97,8	100,1	100,3	103,8	103,9
Umens	91,3	97,5	99,9	99,9	103,1	103,1
Dunnas	91,1	98,7	100,4	101,6	105,8	106,2

Index dals pretschs da producents e d'import

Matg 2003 = 100, media annuala	1980	1990	1995	2000	2004	2005
Index general	88,5	103,8	104,3	101,6	101,0	102,2

Index naziunal dals pretschs da consum

Matg 2000 = 100, media annuala	1983	1990	1995	2000	2004	2005
Index general	68,7	82,8	96,7	100,3	103,4	104,7

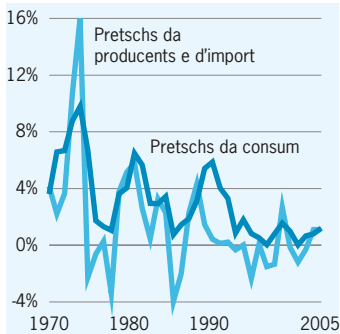
tenor gruppas da consum (elecziun):

Aliments e bavrondas senza alcohol	77,4	92,1	96,9	99,5	105,9	105,1
Fit-chasa	58,5	76,6	96,2	100,2	105,7	107,1
Energia	96,4	81,7	84,6	103,9	102,7	114,2
Tgira da la sanadad	64,2	79,6	96,1	100,0	102,8	103,4
Traffic	68,4	80,5	95,6	100,9	102,3	105,8
Transmissiun d'infurmaziuns	122,2	128,1	155,3	102,5	97,0	91,5

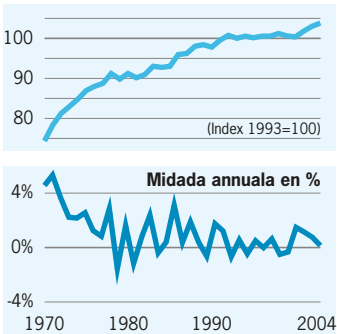
tenor derivanza dals bains:

Svizra	64,0	80,3	97,0	100,1	105,1	105,8
Exteriu	83,3	90,6	95,9	100,9	98,7	101,4

Chareschia annuala

Svilup da las pajas realas

¹ Employiads a temp cumplain senza emprendists

Product naziunal, bilantscha dals pajaments

Product naziunal brut (PNB)

per pretschs currentes

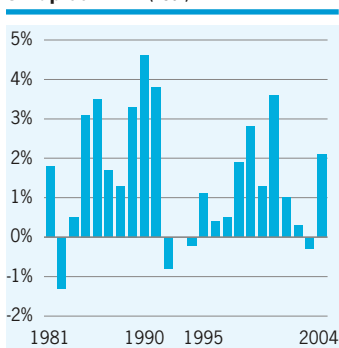
Tenor la categoria

	En milliuns francs		Midadas en %	
	2003 ^p	2004 ^p	nominal	real
Expensas da consum	314 959	322 449	2,4	1,4
Chasadas privatas e POoE ¹	263 080	269 516	2,4	1,4
Stadi	51 879	52 932	2,0	1,4
Equipaments	48 884	50 042	2,4	2,7
Construcziuns	41 062	43 368	5,6	4,1
Midada da las provisiuns	-20	-3 320	...	...
Entradas nettas da valurs	1 222	702	...	...
Exports	188 594	206 052	9,3	8,9
Minus: imports	160 138	173 362	8,3	7,4
Product naziunal brut	434 562	445 931	2,6	2,1

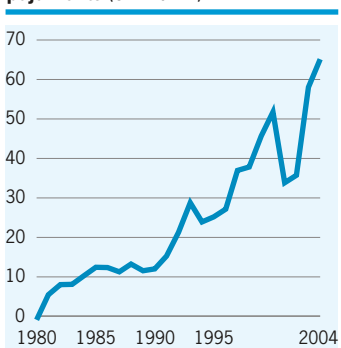
Conto da producziun

Valur da producziun	810 161	829 755	2,4	1,9
Taglia sin ils products	28 770	29 876	3,8	3,2
Subvenziuns dals products	-3 801	-3 302	-13,1	-13,3
Minus: prestaziuns preliminaras	400 567	410 398	2,5	1,9
Product naziunal brut	434 562	445 931	2,6	2,1

Svilup dal PNB (real)

Saldo da la bilantscha dals pajaments (en mia. fr.)

Bilantscha dals pajaments, 2004^p

Bilantscha da la rendita

	En milliuns francs		
	Entradas	Expensas	Saldo
Traffic da rauba	148 704	141 981	6 723
Servetschs	53 855	26 567	27 288
Entradas da chapital e da lavur	88 992	50 468	38 524
Transferiments currentes	17 571	25 037	-7 466
Total	309 122	244 053	65 069

¹ En Svizra; POoE = organisaziuns privatas senza caracter da gudogn en servetsch da las chasadas

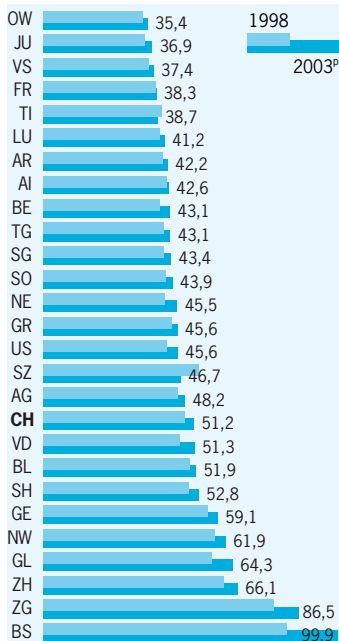
^p Provisori
Funtaunas: UST, Banca naziunala svizra

Entradas dals chantuns, 2003^p

Total	miu. fr.	%	Midadas ¹
ZH	83 950	21,6	9,4
BE	41 285	11,4	1,9
LU	14 538	4,1	-1,4
UR	1 585	0,4	2,3
SZ	6 242	1,9	-7,7
OW	1 167	0,3	-3,0
NW	2 377	0,6	9,6
GL	2 462	0,6	24,4
ZG	8 923	2,2	12,4
FR	9 528	2,6	0,8
SO	10 786	3,0	-0,4
BS	19 046	3,9	42,4
BL	13 632	3,7	2,0
SH	3 915	1,0	5,0
AR	2 226	0,7	-4,3
AI	626	0,2	1,9
SG	19 866	5,6	0,0
GR	8 712	2,3	5,9
AG	26 908	7,5	0,5
TG	9 981	2,8	0,5
TI	12 264	3,3	4,6
VD	33 290	8,8	7,3
VS	10 597	2,9	3,1
NE	7 647	2,0	7,9
GE	25 300	6,2	15,3
JU	2 506	0,7	3,0
Svizra	379 360	100,0	6,4

Per abitant (en millis francs)

Grondas differenzas tranter ils chantuns

Las quotas dals singuls chantuns a l'entrada naziunala èn fitg differentas. Quai è d'attribuir per gronda part al dumber varià d'abitants: il pli grond chantun, Turitg, gudogna radund diesch gia uschè bler sco ils tschintg pli pitschens chantuns ensemen.

Las entradas dals chantuns per abitant infurmeschan mo cun resalvas davart la bainstanza materiala en in chantun. Ellas sa cumponan numnadamain da tut las entradas attribuidas als abitants d'in chantun per lur participaziun al process da produenziun entaifer ed ordaifer il chantun. Las entradas dals chantuns cumpiglian damai la summa totala da las entradas da las chasadas privatas, da las societads da chapital e da l'administraziun publica.

La pli auta entrada per abitant cuntanschan dapi onns ils chantuns Basilea-Citad e Zug.

Structura da manaschi e da bransch

Dumber da las interpresas	1991	1995	1998	2001	Midadas en % 98/01
Industria, commerzi	73 966	74 832	75 347	75 989	0,8
Servetschs	216 810	222 828	237 102	241 750	1,9
Grondezzas					
0–9 emploiads ¹	246 781	256 343	272 865	276 596	1,4
10–49 emploiads ¹	35 479	33 435	32 029	33 145	3,5
50–249 emploiads ¹	7 159	6 629	6 340	6 700	5,7
≥250 emploiads ¹	1 357	1 253	1 215	1 298	6,8
Total	290 776	297 660	312 449	317 739	1,7

Empleiads	1991	1995	1998	2001	Midadas en % 98/01
Industria, commerzi	1 291 700	1 115 662	1 025 482	1 046 909	2,1
Servetschs	2 469 203	2 433 153	2 445 946	2 621 559	7,2
Empleiads per interpresa					
Industria, commerzi	17,5	14,9	13,6	13,8	1,5
Servetschs	11,4	10,9	10,3	10,8	4,9

Las pli grondas branschas (Empleiads)	1991	1995	1998	2001	Midadas en % 98/01
Servetschs sanitar e socials	325 445	354 494	374 506	400 747	7,0
Commerzi en detagl e reparatura	389 331	357 456	341 279	356 535	4,5
Servetschs per interpresas ²	255 342	254 265	264 665	304 603	15,1
Industria da construcziun	383 378	338 049	291 121	293 689	0,9
Instrucziun	200 792	214 144	220 959	236 304	6,9
Hotellaria / restauraziun	234 292	221 314	216 690	222 937	2,9
Commerzi a l'engrossa ³	206 736	187 866	189 382	180 785	–4,5
Administraziun publica ⁴	127 206	126 198	127 290	131 836	3,6
Commerzi da credits	133 750	122 576	116 945	124 713	6,6
Construcziun da maschinass	147 247	115 813	111 919	109 235	–2,4

Midada da structura e dominanza dals MPM cuntinueschan

La structura da las branschas da l'economia svizra è sa midada vinavant ils onns novanta. Branschas economicas tradiziunalmain fermas dal sector da producziun, sco p.ex. la construcziun da maschinass e l'industria da construcziun, han subi considerablas sperditas d'occupaziun. Las branschas da servetschs, sco p.ex. ils servetschs sanitar e socials e l'instrucziun, èn percenter creschidas fitg. La cumpart dal sector da servetschs a l'occupaziun totala è creschida tranter il 1991 ed il 2001 da 66% sin 72%.

Ils manaschis pitschens e mesauns (MPM), pia las interpresas cun main che 250 emploiads, domineschan vinavant. Els cumpiglian 99,7% da las interpresas da l'economia privata, dus terzs dals emploiads lavuran en quels (2001).

¹ Dumber d'emploiads a temp parzial converti en equivalents a temp cumplain

² T.a. cussegliaziun da dretg e d'interpresa, biro d'architectura e d'inschigners, reclama

³ Incl. intermediaziun commerciala

⁴ Incl. assicuranza sociala

Industria e commerzi cun l'exteriur

Producziun industrialia

Media annuala 1995 = 100

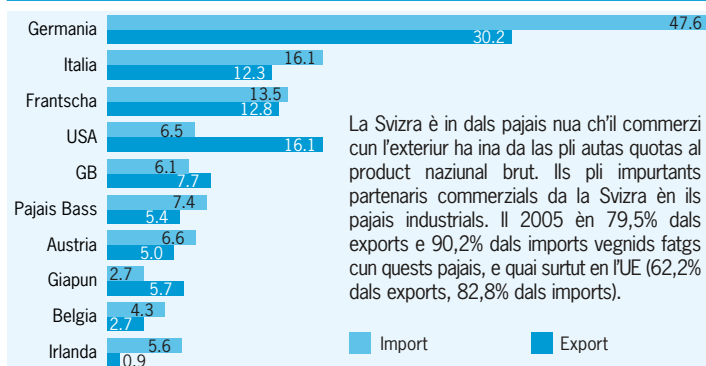
	1990	1995	2000	2002	2003	2004
Total manaschis d'elavuraziun; industria	97	100	123,2	115,4	115,7	120,8
Aliments e bavrondas; elavuraziun da tubac	98	100	93,9	90,6	89,8	91,0
Textilias e vestgadira	109	100	85,3	69,2	65,9	70,7
Rauba da tgirom e chalzers	199	100	65,7	57,3	55,1	58,4
Elavuraziun da laina (senza mobiglias)	110	100	112,0	107,8	107,9	115,0
Manaschis da palpiri, chartun, ediziun e stampa	95	100	128,7	107,2	103,2	102,0
Industria chimica	70	100	163,0	181,7	197,3	206,3
Rauba da gumma e da materia sintetica	107	100	115,4	113,0	115,8	122,7
Auters products da minerals betg metallics	124	100	128,0	141,8	148,8	181,7
Elavuraziun da metal	117	100	124,1	116,4	115,1	116,3
Maschinas	...	100	123,2	108,1	101,6	108,9
Electronica, mecanica fina, optica, uras	...	100	124,7	104,0	104,3	106,9
Construcziun da vehichels	...	100	96,9	89,4	85,1	89,4

Commerzi cun l'exteriur

en milliuns francs

	Import			Export		
	1990	2004	2005 ^p	1990	2004	2005 ^p
Total	96 611	132 423	143 160	88 257	141 735	151 456
da quai:						
Products agrars e forestals	8 095	10 435	10 904	2 998	4 781	5 103
Textilias, vestgadira, chalzers	8 806	8 619	8 758	4 984	3 856	3 797
Chemicalias	10 624	29 467	32 667	18 425	49 445	54 669
Metals	9 025	11 492	12 262	7 537	11 066	11 601
Maschinas, electronica	19 794	27 318	29 548	25 527	33 479	34 815
Vehichels	10 230	13 567	13 380	1 485	4 376	3 488
Instruments, uras	5 786	8 174	8 908	13 330	24 195	27 105

Ils pli impurtants partenaris commerzials 2005 (en mia. fr.)

Agricoltura

Surfatscha agrara utilisabla (en ha)	1990	2000	2004	Midadas en % 1990–2004
Ers averts	312 606	292 548	281 302	–10,0
Prads artificials	90 319	115 490	124 474	37,8
Prads natirals e pastgiras ¹	634 719	629 416	624 337	–1,6
Viticultura	12 403	13 223	12 967	4,6
Pumicultura	7 336	7 857	7 334	0,0
Ulteriura surfatscha utilisabla	11 107	13 958	14 160	27,5
Total	1 068 490	1 072 492	1 064 574	–0,4

Manaschis agriculs	1990	2000	2004	1990–2004
0–3 ha surfatscha agricula utilisabla	19 819	8 371	6 819	–65,6
3–10 ha	27 092	18 542	15 529	–42,7
10–20 ha	31 630	24 984	22 521	–28,8
20–50 ha	13 590	17 433	18 075	33,0
>50 ha	684	1 207	1 522	122,5
Total	92 815	70 537	64 466	–30,5
da quels manaschis d'agricultura biologica	896	4 902	6 373	611,3
en %	1,0	6,9	9,9	924,1

Persunas occupadas	1990	2000	2004	1990–2004
Umens	161 484	129 161	122 991	–23,8
Dunnas	92 077	74 161	67 387	–26,8

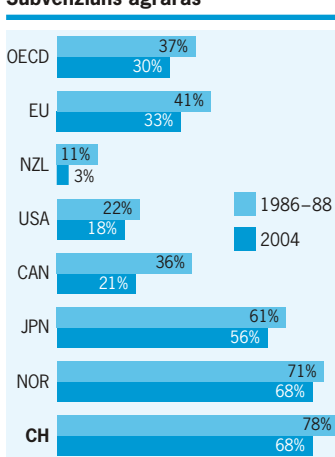
Consum e produczion, 2004

	Cons. (kg) ²	Prod. (%) ³
Latg da consum	96,5	99,1
Verdura	85,0	55,0
Fritgs	88,5	46,7
Graun	75,3	58,4
Charn (net)	51,7	79,2
Tartuffels	40,3	94,4
Zutger	59,7	48,2
Grass vegetals, ielis	15,8	22,4
Chaschiel grass	15,6	113,9
Ovs	10,1	45,6
Peschs, crustaceas	7,9	3,6
Paintg	5,7	96,9

Produczion

en miu. fr.	2003	2004 ^p	2005 [*]
Total	10 114	10 592	9 995
da quai products	5 008	5 119	4 843
d'animals en %	49,5	48,3	48,4

Subvenziuns agraras⁴

¹ Senza pastgiras d'alpeggiar

² Per persuna

³ Produci en Svizra, en % dal consum

⁴ Quota da las subvenziuns en % da la valur da produczion agrara

^p Valurs provisorias

^{*} Stimaziun

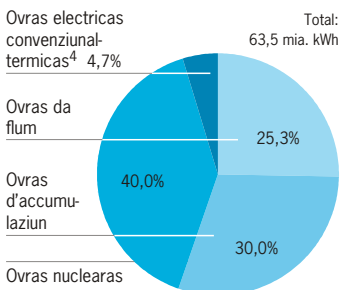
Funtaunas: UST, UPS

Consum final tenor purtader d'energia

en terajoule ¹	1980	1990	2000	2002	2003	2004
Products dad ieli	488 300	501 050	510 360	497 390	504 100	500 360
Combustibels	309 480	247 830	217 110	217 820	227 770	225 300
Carburants	178 820	253 220	293 250	279 570	276 330	275 060
Electricitad	126 910	167 670	188 540	194 500	198 440	202 220
Gas	33 740	63 430	95 220	97 160	102 610	105 960
Charvun e cocs	13 630	14 360	5 850	5 730	5 920	5 650
Laina, charvun da lain ²	9 670	17 090	19 970	21 000	22 420	22 730
Chalira a distanza	7 920	10 420	13 280	14 320	14 790	15 320
Rument e ruments industrials	3 700	8 680	15 740	16 610	17 410	17 390
Ulteriuras energias regenerablas ³	...	3 440	6 330	6 960	7 370	7 660
Total	683 870	786 140	855 290	853 670	873 060	877 290

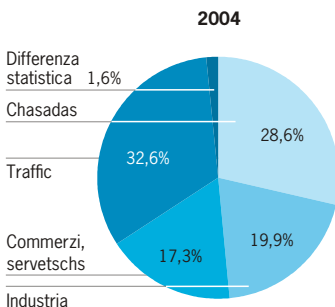
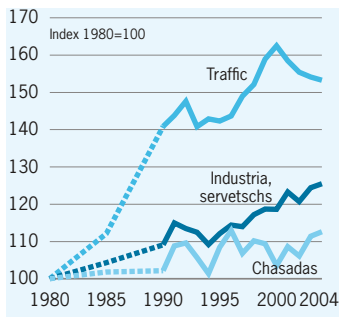
Producziun d'electricitad 2004

Facturs che influenzeschan il consum d'energia

Quai èn surtut il svilup da la populaziun e da l'economia, il progress tecnic, ils pretschs d'energia, il stgaurament dal clima, il dumber dals edifizis e vehichels sco era la mobilitad; ina rolla impurtanta (schebain mo a curta vista) giogan era l'aura, il decurs da la conjuntura e las fluctuaziuns dals pretschs d'energia. L'augment dal'entir consum d'energia (dapi il 1970 per 50%) è d'attribuir en emprima lingia al traffic pli grond.

Consum final tenor gruppas da consumers

¹ 1 terajoule (TJ) correspunda a radund 24 t ieli dad arder u carburants dad ieli resp. radund 0,28 miu. kWh

² A partir dal 1990 nova metoda da retschertga

³ Sulegl, biogas, chalira da l'ambient

⁴ ed autras ovras electricas

Funtauna: Uffizi federal d'energia

La Svizra e l'Europa

				
	Onn ¹	Svizra	Germania	Grazia
Abitants (entschatta da l'onn) en 1000	2004	7 364	82 537	11 018
Quota da las personas sut 15 (en %)	2003	16,4	14,7	14,6
Quota da las personas sur 64 (en %)	2003	15,6	17,5	17,3
Naschientschas pro 1000 abitants	2003	9,9	8,6	9,4
Naschientschas ordaifer la lètg (en %)	2003	12,4	27,0	4,4
Aspectativa da vita umens (en onns)	2004	78,0	75,4	75,4
Aspectativa da vita dunnas (en onns)	2004	83,2	81,2	80,7
Maridaglias pro 1000 abitants	2003	5,5	4,6	5,4
Divorziis pro 1000 abitants	2003	2,2	2,6	1,1
Mortalitad da pops (pro 1000 naschientschas vivas)	2003	4,3	4,2	4,0
Saldo da migraziun pro 1000 abitants	2003	5,9	2,7	2,9
Quota dals esters domiciliads (en % da la populaziun)	2003	21,7	8,9	...
Persunas pro chasada privata	2000	2,2	2,2	2,6
Persunas cun dipl. stgalim terziar 25–34 onns (en %)	2002	26,0	22,0	24,0
Surfatscha agrara (en % da la surfatscha totala)	2001	36,9	48,8	66,0
Surfatscha da guaud (en % da la surfatscha totala)	2001	30,8	30,2	22,8
Emissiuns CO ₂ da la combustiu da purtaders d'energia fossils (en t pro abitant)	2002	5,9	10,2	8,3
Autos da personas (pro 1000 abitants)	2002	508	541	331
Accidents da traffic ² sin via – disgraziads pro 1 miu. abitants	2000	82	91	198
Persunas cun gudogn en l'agricultura (en %) ³	2004	3,9	2,4	12,6
Persunas cun gudogn en l'industria (en %) ³	2004	22,6	31,3	22,5
Persunas cun gudogn en ils servetschs (en %) ³	2004	73,5	66,4	64,9
Quota da gudogn dunnas (15–64 onns)	2004	73,9	65,1	54,1
Quota da gudogn umens (15–64 onns)	2004	88,0	79,0	79,1
Quota da dischoccupaziun ⁴	2004	4,3	10,7	10,2
Dunnas	2004	4,7	10,1	15,9
Umens	2004	3,9	11,3	6,4
Dunnas en plazzas parzialas (en %) ⁵	2004	56,9	41,6	8,6
Umens en plazzas parzialas (en %) ⁵	2004	11,0	6,5	2,2
Temp da lavur emnil (uras)	2004	41,7	39,8	40,9
Exports pro abitant (en US\$)	2002	11 649	7 469	937
PNB standardisà tenor la capaciad d'acquist pro abitant (en US\$)	2003	32 700	27 600	20 500
PNB, creschientscha annuala reala (en media)				
per onn en %	1991–2003	0,9	1,5	2,8
Rata d'inflaziun	2004	0,8	1,8	3,0
Surpli/deficit public (en % dal PNB)	2004	-1,0	-3,7	-6,1
Daivets publics (en % dal PNB)	2004	55,6	66,0	110,5

¹ Ubain il davos onn disponibel

² Accidents cun donn da personas

³ En % da tut las personas cun gudogn

⁴ Persunas dischoccupadas tenor definiziun internaziunala

⁵ En % da las dunnas resp. dals umens cun gudogn

Funtaunas: UST, Cussegl d'Europa, Eurostat, WHO, OECD, IEA

							
Spagna	Frantscha	Italia	Pajais Bass	Austria	Svezia	Reginavel uni	UE-15
40 683	59 630	57 321	16 193	8 067	8 941	59 329	379 484
14,5	18,6	14,2	18,5	16,3	17,8	18,9	16,5
16,9	16,3	18,2	13,8	15,5	17,2	15,6	16,8
10,4	12,7	9,4	12,3	9,5	11,1	11,7	10,5
21,8	44,3	13,6	30,7	35,3	56,0	41,5	30,2
75,7	75,6	76,8	76,0	75,8	77,7	75,9	75,8
83,1	82,9	82,9	80,7	81,7	82,1	80,5	81,6
5,0	4,6	4,5	5,0	4,6	4,4	5,1	4,8
1,1	1,9	0,7	1,9	2,3	2,4	2,6	1,9
3,6	3,9	4,6	4,8	4,5	3,1	5,3	4,3
15,8	1,1	6,1	1,7	3,2	3,5	2,1	3,3
2,3	5,6	2,2	4,1	9,5	5,5	...	5,1
3,0	2,4	2,6	2,3	2,4	...	2,3	2,4
37,0	36,0	12,0	28,0	15,0	39,0	31,0	...
58,8	56,2	44,4	57,3	41,2	7,7	69,4	44,1
33,3	31,6	23,3	9,5	41,6	73,5	11,6	38,2
7,5	6,2	7,5	11,0	8,2	5,6	8,9	8,4
460	490	590	424	495	453	447	495
145	137	111	68	120	67	60	109
5,3	3,8	4,2	3,0	5,1	2,5	1,3	3,9
30,2	24,9	30,8	19,9	28,1	22,4	22,3	27,4
64,5	71,3	65,0	77,0	66,7	75,2	76,5	68,8
56,3	63,6	50,4	69,2	63,7	75,5	68,4	62,3
79,9	74,9	75,1	83,9	78,6	79,8	81,6	78,4
10,9	8,7	7,9	4,6	4,8	6,7	4,6	8,3
15,2	9,6	10,2	5,0	5,4	6,2	4,2	9,1
8,0	7,8	6,3	4,3	4,4	7,2	4,9	7,6
17,9	30,1	24,8	74,8	36,3	36,4	44,2	35,3
2,7	5,2	4,9	22,5	4,8	12,4	10,6	7,3
40,3	38,9	39,2	38,8	41,7	39,9	42,8	40,2
3 047	5 211	4 442	13 772	9 038	9 091	4 683	...
25 100	28 300	26 700	30 400	30 800	29 000	30 100	27 700
2,6	1,7	1,4	2,3	2,2	1,9	2,3	...
3,1	2,3	2,3	1,4	2,0	1,0	1,3	2,0
-0,3	-3,7	-3,0	-2,5	-1,3	1,4	-3,2	-2,6
48,9	65,6	105,8	55,7	65,2	51,2	41,6	64,7

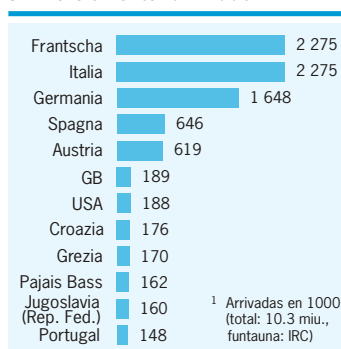
Dumonda ed offerta

	Letgs, plazs da dormir en 1000		Pernottaziuns en 1000	
	2003	2005	2003	2005
Hotels e manaschis da cura	263	275	32 086	32 944
Chalets, abitaziuns da vacanzas	360	–	17 960	–
Campadis, piazzas per rulottas	206	–	7 072	–
Albierts per giuvenils	6	6	829	860
Alloschaments da gruppas	222	–	7 014	–
Total	1 057	–	64 961	–

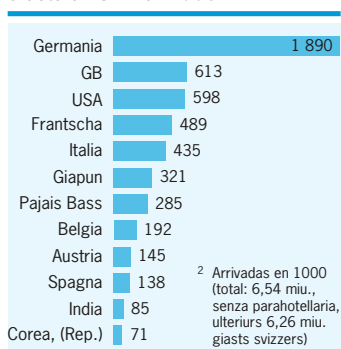
Bilantscha dal traffic dad esters

(en miu. fr.)	1980	1990	2000	2003	2004 ^p
Entradas	5 602	10 296	13 134	12 370	12 949
Expensas	4 060	8 159	10 718	10 061	10 939
Saldo	1 542	2 137	2 416	2 309	2 010
Entradas dal turissem intern	5 200	7 400	9 678	9 624 ^p	...

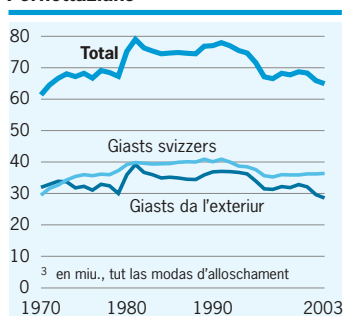
Svizzers a l'exteriur¹ 2003

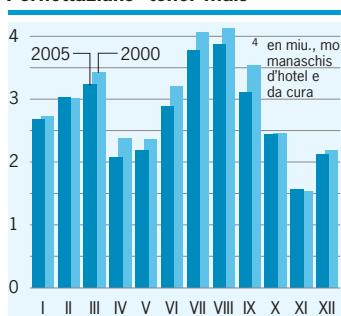
Giasts en Svizra² 2003

Pernottaziuns³

Pernottaziuns⁴ tenor mais

Rait en km	1970	1980	1990	2000	2004
Viafier	4 991	4 982	5 030	5 062	...
Via	60 139	66 545	70 970 ¹	71 132 ^{1,2}	71 297 ^{1,2}
da quai via naziunala	651	1 171	1 495	1 638	1 734 ³

Dumber da vehichels (via)	1970	1980	1990	2000	2005
Autos da personas	1 383 204	2 246 752	2 985 397	3 545 247	3 863 807
Motos	142 107	137 340	299 264	493 781	592 194
Vehichels per il transport da rauba	106 997	169 402	252 136	278 518	307 264
da quels autos da furniziun	...	...	196 845	227 316	254 426

Accidents da traffic sin via	1970	1980	1990	2000	2004
Accidents da traffic sin via					
cun personas blessadas	28 651	25 649	23 834	23 737	22 891
Morts	1 694	1 246	954	592	510
Blessads	35 981	32 327	29 243	30 058	28 746
grev blessads	18 314	14 782	11 182	6 191	5 528
lev blessads	17 667	17 545	18 061	23 867	23 218

Prestaziuns da traffic ⁴	1970	1980	1990	2000	2004
Traffic da personas viafier ⁵	9 339	9 964	12 678	12 620 ^r	...
Traffic da personas via ⁵	45 882	67 041	77 759	85 086	91 945 ^e
Traffic da rauba viafier ⁵	6 983	7 799	9 045 ^r	11 080 ^r	...
Traffic da rauba viafier ⁵ tonnas nettas	...	...	8 345	9 937	...
Traffic da rauba via	4 846	6 872 ^r	11 524 ^r	13 481 ^r	14 633

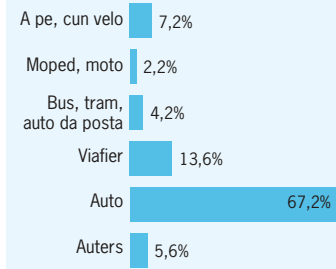
Traffic da rauba che traversa las Alps, 2004⁷

(en milliuns tonnas nettas)

	Total	Viafier Transit (%)	Midadas ⁸	Total	Via Transit (%)	Midadas ⁸
Frantscha	6,9	15,9	-25,0	24,3	34,2	-5,4
Svizra	22,9	86,0	24,5	12,5	60,0	48,8
da quai Gottard	16,1	83,9	8,1	9,9	62,6	41,4
Austria	10,1	93,1	23,2	33,5	87,2	26,9
Total	40,0	75,5	11,7	70,3	60,5	16,2

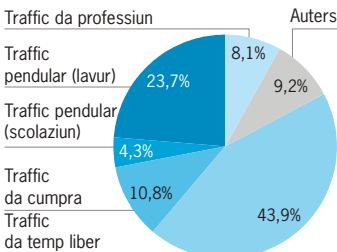
Utilisaziun dals meds da transport

Relativ als kilometers fatgs per persuna, 2000

Scopo dal transport

Relativ als kilometers fatgs per persuna, 2000
(total: 37,1 km/di)

¹ Vias communalas: stadi 1984

² Reclassificaziun da vias chantunalas e vias communalas resguardada a partir dal 1998; indicaziuns provisorias

³ Valurs revedidas UST

⁴ En milliuns kilometers da personas resp. en milliuns tonnas kilometricas

⁵ Be viafiers

⁶ Traffic privat

⁷ Viafier: Alps Mt Cenis-Brenner; Via: Alps Fréjus-Brenner

⁸ Augment visavi 1999 en %

^e Extrapolaziun

^r Revedi

Funtaunas: UST, UFST (Uffizi federal da svilup territorial)

Expensas da construcziun

(en miu. fr.)	1980	1990	2000	2003	2004
Total	25 336	49 182	43 708	44 633	46 956
Expensas publicas	8 448	14 993	15 983	15 949	16 204
Construcziun bassa	5 037	7 999	10 060	9 709	9 782
da quai vias	...	...	5 221	4 357	4 447
Construcziun auta	3 411	6 994	5 923	6 240	6 422
Ulteriuras expensas	16 918	34 189	27 725	28 684	30 751
da quai abitar	...	...	17 147	18 962	21 141

Construcziun d'abitaziuns

	1980	1990	2000	2003	2004
Chasas d'abitar novas					
cun abitaziuns	20 806	16 162	16 962	15 202	17 306
da quellas chasas d'ina famiglia	16 963	11 200	13 768	11 469	12 957
Abitaziuns novas	40 876	39 984	32 214	32 096	36 935
cun 1 chombra	2 122	2 010	528	459	466
2 chombras	4 598	5 248	1 779	1 792	1 665
3 chombras	7 094	8 937	4 630	5 003	5 634
4 chombras	11 557	12 487	10 783	10 728	13 386
5 chombras u dapli	15 505	11 302	14 494	14 114	15 784

Dumber d'abitaziuns

	1980	1990	2000	2003	2004
Dumber	2 702 656	3 140 353	3 574 988	3 671 892	3 709 857
da quai vidas (%)	0,74	0,44	1,49*	0,91	0,91

Trend ad abitaziuns pli grondas ...

Il dumber d'abitaziuns s'augmenta pli spert che quel da la populaziun. Tranter il 1990 ed il 2000 è quel d'abitaziuns creschì per 8%, quel da la populaziun per 6%. Il dumber da persunas en media per abitaziun è sa reduci da 2,4 sin 2,3. A medem temp è la surfatscha d'abitar en media per persuna s'augmentada da 39 m² sin 44 m².

... ed a chasas d'ina famiglia

La quota da las chasas d'ina famiglia al dumber total da bajetgs è creschida tranter il 1970 ed il 2000 da 40% sin 56%. 75% dals bajetgs novs cun abitaziuns èn oz (2004) chasas d'ina famiglia. Quai malgrà las stentas cuntrarias en la politica da la planisaziun dal territori e malgrà la stgarsezza dal terren da bajegiar.

La quota da proprietad d'abitaziuns è anc adina bassa

La gronda part da las abitaziuns (73,3%) tutga a persunas privatas (2000) – e betg, sco supponì savens, a persunas giuridicas. Tuttina è la quota da proprietad d'abitaziuns en Svizra relativamain bassa: be 34,6% da las abitaziuns abitas permanentamain èn vegnidas duvradas il 2000 dals proprietaris sezs. Quai è lunschor la pli bassa quota en tut ils pajais europeics. Malgrà tut è la quota da proprietad d'abitaziuns s'augmentada dapi il 1970, quai ch'è d'attribuir a l'augment rapid da la proprietad en condomini.

* Per pudair metter a disposiziun datas plausiblas per il Tessin e cumpatiblas cun ils ulteriurs svilups en Svizra,

ha l'uffizi statistic reveidi las datas dals onns 2000 fin 2002 en stretga collavuraziun cun l'UST.

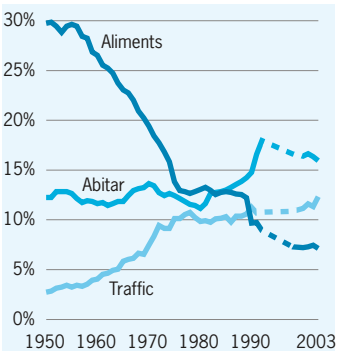
Structura d'expensas¹ da las chasadas privatas, 2003 %

Expensas da consum	61,7
Aliments, bavondas senza alcohol	8,1
Bavondas cun alcohol e tubacs	1,1
Vestgadira e chalzers	2,9
Abitar ed energia	17,6
Mobigliar	2,8
Tgira da la sanadad	4,3
Traffic	7,6
Transmissiun d'infurmaziuns	2,0
Divertiment, recreaziun e cultura	6,3
Furmaziun	0,6
Restaurants e chasas d'alloschi	6,1
Ulteriura rauba e servetschs	2,2

Expensas da transfer	38,3
Contribuziuns da l'assicuranza sociala ²	9,7
Assicuranza da malsauns (assic. da basa)	5,6
Assicuranza da malsauns (assic. suppl.)	1,8
Ulteriuras contribuziuns d'assicuranza	5,2
Taglias e taxas	13,8
Contribuziuns ed auters transfers	2,2

Expensas mensilas	
per chasada en francs	7752
Persunas per chasada	2,3

Expensas da las chasadas³

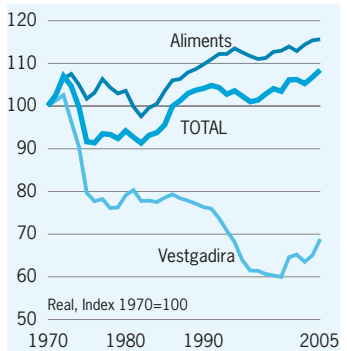
La structura d'expensas è sa midada

La quota da las expensas da consum a las expensas totalas dal budget è sa sbassada considerablmain tranter il 1990 ed il 2003 (da 69% sin 62%). Creschida è dentant la quota da las expensas da transfer (taglias ed assicuranzas) – betg il davos pervi da las premias da las cassas da malsauns. La quota da lezzas è s'augmentada da 4,2% sin 7,4% (incl. assicuranzas supplementaras). Er entaifer las expensas da consum è la structura sa midada: las expensas per aliments, vestgadira e mobigliar èn sa reducidas fermamain; las expensas per abitar, tgira da la sanadad, transmissiun d'infurmaziuns, divertiment, recreaziun e cultura per-cunter èn s'augmentadas.

Svieutas dal commerzi en detagl, 2005⁴ %

Aliments e products da giudiment	0,2
Vestgadira e chalzers	3,8
Ulteriuras gruppas ⁵	1,1
Total ⁵	1,7

Svieutas dal commerzi en detagl

¹ En % da las expensas totalas dal budget

² Senza assicuranzas da malsauns

³ Quotas d'impurtants posts d'expensas da las chasadas privatas (employads), 100 % = tut las expensas.

⁴ Midada visavi l'onni precedent en %

⁵ Senza vehichels a motor, combustibels e carburants

Rendaquints

en milliardas francs	Entradas		Expensas		Surplis	
	2003	2006 ³	2003	2006 ³	2003	2006 ³
Confederaziun	47,5	52,4	51,3	54,1	-3,8	-1,7
Chantuns	65,7	68,4	67,9	70,1	-2,2	-1,7
Vischnancas ¹	44,1	46,9	44,1	47,4	0,0	-0,5
Total²	129,8	139,7	135,8	143,6	-6,0	-3,9

Daivets (en mia. fr.)

	1980	1990	2000	2004	2005 ³	2006 ³
Confederaziun	31,7	38,5	105,3	127,3	131,2	133,2
Chantuns	22,4	30,5	64,2	80,4	74,5	74,4
Vischnancas ¹	23,0	29,0	38,0	39,4	40,1	40,6
Total	77,1	98,0	207,5	247,1	245,8	248,2

Structura da las entradas e da las expensas 2003

	Quota Confederaziun %	Quota Confederaziun %
Entradas	129 814	36,6
Taglias	94 568	45,7
dad entradas, facultad	66 042	25,2
Taglias sin possess e sin las expensas	1 937	-
Taglias da consumaziun	26 589	100,0
Uteriuras entradas	35 246	12,1
Expensas	135 811	37,8
Administraziun generala	9 204	21,2
Giustia, polizia	7 872	9,7
Defensiun naziunala	5 066	92,8
Furmaziun	26 560	16,2
Cultura, temp liber	4 212	12,5
Sanadad	18 839	1,1
Bainstar social	26 481	50,5
Traffic	14 024	58,4
Ambient, planificaziun territoriala	4 897	14,4
Agricultura	4 389	88,9
Expensas da finanzas	9 825	97,9
Uteriuras expensas	4 442	68,2

Chargia fiscal⁴ 2004

OW	158,3
UR	154,5
VS	137,1
FR	133,9
JU	143,2
NE	132,9
LU	130,2
SH	117,3
SO	114,7
GL	127,1
BS	112,1
BE	114,7
AR	118,8
GR	110,8
SG	109,5
TG	104,7
AI	102,5
CH	Media CH=index 100
VD	99,5
BL	90,3
ZH	87,7
GE	87,2
AG	81,5
NW	75,8
SZ	63,2
TI	62,7
ZG	49,2

Quota fiscal creschinta

La quota fiscal (summa da las entradas fiscalas inclus las contribuziuns da l'assicuranza sociala en relaziun cun il product naziunal brut) è creschida dapi il 1970 per bunamain la mesadad. Ella è s'augmentada bler pli fitg tar las contribuziuns da l'assicuranza sociala che tar las taglias. Cumpareglià cun l'exteriur è la quota da la Svizra da 29,5% (2003) relativamain buna. Questa valor è pli auta che la media dals Stadis Unids e dal Giapun (sut 26%), ma considerablamain pli bassa che la media da l'UE-15 (40,5%). La quota da la Svizra è dentant s'augmentada dapi il 1990 pli ferm ch'en la maiortad dals ulteriurs pajais da l'OECD.

¹ Per part stimaziuns

² Senza dumberaziuns dublas

³ Budget

⁴ Taglias sin entradas e facultad da persunas natiralas

Funtaunas: Administraziun federala da finanzas,

Administraziun federala da taglia

Summa da bilantscha e gudogns da las bancas, fin 2004

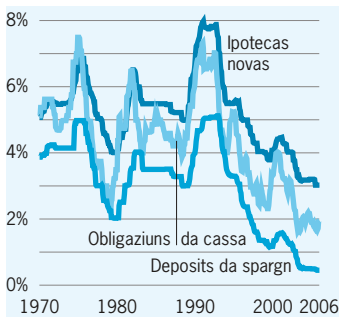
Gruppas da bancas	Dumber d'instituts		Summa da bilantscha		Gudogn ann.		Sperdita ann.	
	1990	2004	en miu. fr.	midadas ¹	en miu. fr.	en miu. fr.	en miu. fr.	en miu. fr.
Bancas chantunalas	29	24	314 331	1,2%	1 576	–		
Bancas grondas	4	3	1 643 506	16,7%	9 361	–		
Bancas reg. e cassas da spargn	204	83	81 492	1,1%	385	0		
Bancas Raiffeisen ²	2	1	106 098	3,9%	506	–		
Ulteriuras bancas	218	188	313 610	4,0%	3 453	96		
Filialas da bancas estras	16	25	14 925	–6,8%	108	24		
Banchiers privats	22	14	16 807	–3,6%	217	–		
Total	495	338	2 490 768	11,3%	15 607	120		

Structura da bilantscha da las bancas, 2004

Activas	%
Meds liquids	0,7
Pretensiuns da palpiris monetars	2,9
Pretensiuns visavi bancas	28,6
Total credits	39,9
Pretensiuns visavi clients	15,7
Pretensiuns ipotecaras	24,2
Effectivs da commerzis en vaglias	13,4
Investiziuns finanzialas	3,5
Participaziuns	1,8
Investiziuns realas	0,8
Ulteriuras activas	8,4
Total	100,0
da quai exterior	61,0

Passivas	%
Duairs da palpiris monetars	3,6
Duairs visavi bancas	29,3
Daners da clientella	50,4
Duairs en furma da spargn e d'investiziun	14,5
Ulteriurs duairs a vista	10,1
ed a temp	17,2
Obligaziuns da cassa	1,2
Emprests ed emprasts ipotecars	7,3
Ulteriuras passivas	11,8
Agens meds	4,9
Total	100,0
da quai exterior	56,0

Tschains da las bancas chantunalas

Curs da devisas³

	2001	2003	2005
US\$ 1	1,6866	1,3453	1,2458
Yen 100	1,3892	1,162	1,1309
EURO 1	1,5103	1,521	1,5481
£ 1	2,4275	2,1974	2,2634

Assicuranzas privatas 2004

(en miu. fr.)	Entradas	Expensas
Assicuranza da vita	37 751	41 240
Accidents e donns	46 255	27 914
Reassicuranza	31 328	11 860
Total	115 334	81 014

¹ Midada visavi l'onn precedent en %

² In'associaziun cun 450 instituts affiliads (fin da l'onn 2004)

³ Media annuala, com. interbancar (acquist), en francs svizzers

Funtaunas: Banca naziunala svizra,
Uffizi federal d'assicuranzas privatas

Segirtad sociala

Quint general da la segirtad sociala (en miu. francs senza dumbraziuns dublas)

Indicatur als pli impurtants	1990	1995	2000	2002	2003
Expensas totalas	64 551	95 559	113 699	123 533	129 610
da quai prestaziuns socialas	57 752	87 560	103 461	112 345	117 663
Entradas	87 058	117 018	135 700	133 099	147 966
Quota da las expensas socialas ¹	19,71	25,67	27,34	28,88	29,91

Expensas totalas ed entradas tenor reschims 2003

Expensas totalas (en miu. francs, senza dumbraziuns dublas)

Assicuranzas	108 965
Assicuranza per vegls e surv. AVS	29 848
Prevenziun professiunala PP	35 647
Assicuranza d'invaliditad AI	10 498
Assicuranza da malsauns oblig. AMO	16 738
Ass. oblig. cunter accidents AOA	5 393
Ass. cunter la dischoccupaziun AD	5 772
Supplements da famiglia chantunals SF	4 629
Assicuranzas finanziadas dal stadi	440

Pajaments cuntinuads dal salari	3 461
Prest. tenor basegn	8 027
Prest. supplementaras PS (AVS, AI)	2 672
Agid social	2 594
Politica d'asil	953
Autras	1 808
Subvenziuns	9 157
Sistem sanitar	7 742
Autras	1 415

Entradas (en miu. francs, senza dumbraziuns dublas)

AVS	31 467
AI	9 140
PP ³	51 981
AMO (LAM)	17 106

AOA	6 979
AD	5 706
SF chantunals	4 698
Ulteriurs reschims	20 889

Prestaziuns socialas tenor funcziuns (en miu. francs senza dumbraziuns dublas)

	2002	2003
Vegliadetgna	47 950	49 089
Malsogna/tgira d. sanadad	29 860	30 971
Invaliditad	14 643	15 659
Survivenza	6 765	6 801

	2002	2003
Famiglia/uffants	5 780	5 857
Dischoccupaziun	3 864	5 484
Exclusiun sociala	2 835	3 138
Abitar	648	664

Entradas tenor geners d'entradas (en miu. francs senza dumbraziuns dublas)

	2002	2003
Contribuziuns socialas	77 629	76 877
Patruns	43 275	42 024
Lavurants	32 126	32 556
Independents, ulteriurs	2 228	2 297
Premias per chau (LAM)	12 404	13 694
Retgavs da facultad	10 093	22 641

	2002	2003
Contribuziuns statalas	31 574	33 552
Confederaziun	14 743	15 440
da quai per intents specifics	3 890	4 041
Chantuns	12 846	13 826
Vischnancas	3 985	4 286
Ulteriuras entradas	1 399	1 202

Assicuranzas socialas: Retschaviders l'onn 2004 (en 1000)

AVS: ren. vegliadetgna	1 632,0	PP ³ : rentas vegliad.	473,3	AI: rentas invalid.	282,0
AVS: rentas supplement.	69,5	PP ³ : rentas surviv. ⁴	178,9	AI: rentas suppl.	195,5
AVS: rentas survivents	134,3	PP ³ : rentas invalid.	131,6	PS a l'AI	85,4
PS a l'AV ²	131,6	PP ³ : ulter. rentas	63,0	AA ⁵ : rentas surviv.	27,8
PS a l'AS ²	4,2	AD	330,3	AA ⁵ : rentas invalid.	84,1

¹ Expensas totalas en % dal PNB

² Prest. supplementaras assicuranza per vegls/ass. surviv.

³ Prevenziun professiunala

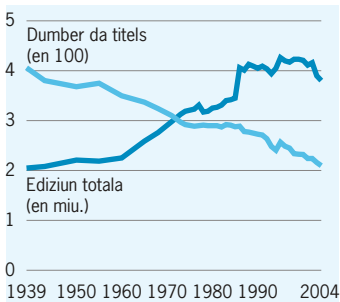
⁴ Incl. orfens

⁵ Assicuranza cunter accidents

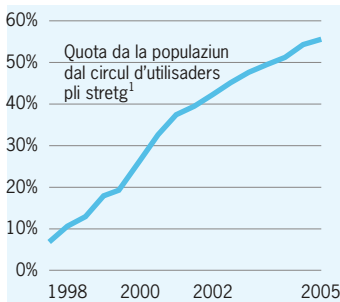
Funtaunas: UST, UFAS

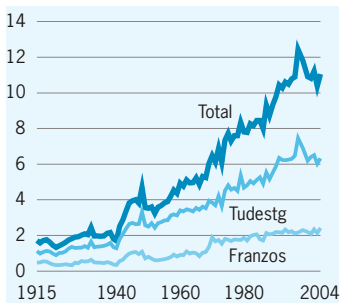
Gasettas cunter pajament

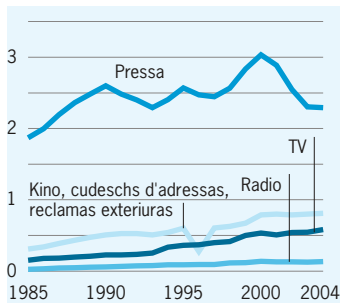
Utilisaziun da l'Internet

Producziun da cudeschs² (en 1000)

Expensas da reclama^{3,4} (en mia. fr.)

Las trais gasettas quotidianas legidas il pli savens 2005, lecturs en 1000

Svizra tudestga			Svizra franzosa		Tessin	
20 Minuten	950	Le Matin	353	Corriere del Ticino	119	
Blick	736	24 heures	266	La Regione Ticino	111	
Tages-Anzeiger	567	Tribune de Genève	175	Giornale del Popolo	57	

Utilisaziun da las medias

en min. per di	1990			2004		
	D	F	I	D	F	I
Televisiun ⁵	113	129	128	148	173	178
Radio ⁶	...	...	...	106	101	103
Lectura ⁷	29	22	32	...	...	...

¹ Persunas sur 14 onns utilischan l'internet pliras gia l'emna

² Titels producids en Svizra ed en vendita en las librerias

³ Valurs nettas; betg resguardads en reclamas exteriusas, messas ed exposiziuns, artitgels da promoziun

⁴ Pliras midadas en la metoda da retschertga permettan mo cumparegliaziuns tendenzialas dals singuls onns

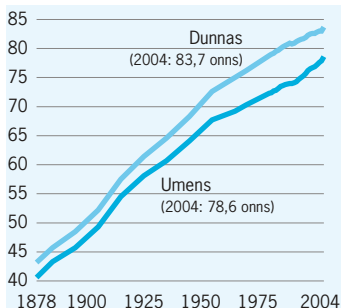
⁵ Telecontrol, populaziun a partir da 3 onns, valor media per di (gli-du)

⁶ Radiocontrol, populaziun a partir da 15 onns, valor media per di (gli-du)

⁷ Studi da las medias, populaziun a partir da 15 onns, valor media per di (gli-du)

Funtaunas: WEMF/MACH Basic Pressa svizra (gasettas), servetsch da perscrutaziun da la SRG SSR (Telecontrol, Radiocontrol, studi davart las medias), Fundaziun statistica svizra da reclama

Aspectativa da vita

Durant il tschientaner passà è l'aspectativa da vita creschida considerablamain e quai surtut perquai che la mortalitad da pops è sa sminuida. Tar las dunnas è l'aspectativa da vita creschida dapi il 2000 per 1,1 onns, tar ils umens per 1,7 onns. Lezs moran savens pli baud (avant il 70avel onn da vita) – cunzunt pervia d'accidents ed intervenziuns violentas, cancer dal lom e zirrosa epatica.

Stadi da sanadad

88% dals umens ed 84% da las dunnas inditgeschan il 2002 d'avair ina buna u fitg buna sanadad e mo 3% dals umens resp. 4% da las dunnas sa sentan malsauns u fitg malsauns. Ma betg darar paran maldispostadads temporaras da disturbar considerablamain la lavur e la vita da mintgadi. Nus essan mintg'onni durant 11 dis incapabels da lavurar pervi da malsognas u accidents, sin nivels da furmazion pli auts main savens (8,7 dis), sin nivels pli bass pli savens (15,6 dis).

Malsognas infectusas¹ 2004

Infecziuns gastrointestinalas acutas	7 470
Meningitis	80
Epatitis B	95
Tuberculosa	589
AIDS	189

Accidents 2004

	Dunnas	Umens
Accidents da lavur ²	54 251	202 620
Accidents ordaifer il temp da lavur	167 882	289 543

Impedids³ 2004

Grad d'invaliditad	Dunnas	Umens
40–49%	4 901	3 856
50–59%	19 815	20 499
60–69%	7 512	8 356
70–100%	75 393	101 735

Raschuns da mort 2003

Tut las raschuns da mort

	Umens	Mortoris Dunnas	Umens	Quota da mortalitad ⁴ Dunnas
Tut las raschuns da mort	30 285	32 785	698,0	441,0
Malsognas infectusas	338	337	7,9	5,0
Malsognas da cancer en total	8 527	6 902	199,0	119,0
Sistem da la circulaziun dal sang	10 575	13 319	236,0	152,0
Malsognas dal cor ischemas	4 988	4 986	112,0	56,9
Malsognas cerebrovascularas	1 758	2 824	38,2	32,8
Organs da respiraziun en total	2 194	1 951	48,5	23,7
Accidents ed intervenziuns violentas	2 133	1 488	53,6	25,0
Accidents en total	1 172	993	29,1	14,4
Suicidis	848	421	21,5	9,1

Mortalitad da pops

	1970	1980	1990	2000	2003	2004
pro 1000 naschientschas vivas	15,0	9,1	6,8	4,9	4,3	4,2

¹ Cas novs da malsogna

² Incl. accidents da lavur ed accidents ordaifer il temp da lavur senza indicaziuns da la bransch economica

³ Retschaviders da rentas da l'Assicuranza d'invaliditad

⁴ Quota standardisada tenor vegliadetgna 100 000 abitants

Funtaunas: UST, Uffizi federal da sanidad publica, Uffizi federal d'assicuranzas socialas

Consum da drogas illegalas e da stimulants legals (2002)

Drogas illegalas vegnan consumadas surtut da giuvenils e giuvens creschids – per gronda part mo in pèr giadas u da temp en temp. Da las persunas tranter 15 e 39 onns consumeschan circa 4% almain ina giada ad emna cannabis; il 1992 eran quai pir 2%. Ord vista da la sanadad publica è però il consum d'alcohol e da tubac bler pli gravant che quel da cannabis. En tut fiman radund 31% da la populaziun, 26% da las dunnas e 36% dals umens. Questas cifras èn creschidas dapi il 1992, il pli marcant tar las persunas giuvnas da 15–24 onns, oravant tut tar las dunnas (dunnas: da 26% sin 35%; umens: da 36% sin 40%). La part da quels che consumeschan mintga di alcohol è sa sminuida sin 16% (1992: 21%). Sco alcoholics vegnan considerads en Svizra radund 5% da las persunas tranter 20 e 74 onns (umens: 8%; dunnas: 2%).

Servetschs 2002

duvrads l'onn precedent, en %	Dunnas	Umens
Consultaziuns dal medi	82,1	71,3
Dis d'ospitalisaziun	13,0	10,6

Spitals, chasas da tgira

	1996 ²	2004 ³
Total letgs da spital da quai:	47 029	43 255
Letgs per la tgira generala	31 665	26 982
Clinicas da psichiatria	9 096	8 235
Letgs da chasas da vegls u da tgira ...		85 995

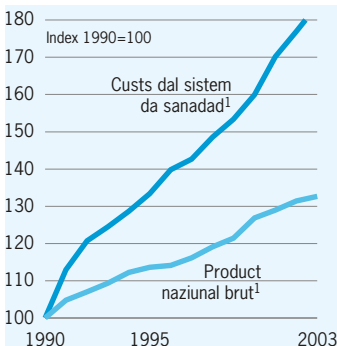
Medis e dentists

per 100 000 abitants	1980	2004
Medis cun ina pratica	117	204
Dentists	35	49

Custs per la sanadad

en miu. fr.	1995	2003
Total	36 161	49 881
Tractament staziunar	17 334	23 858
Tractament ambulat	10 478	14 647
da quai:		
Medis	5 118	6 744
Dentists	2 630	3 080
Spitex	702	1 031
Autras prestaziuns ⁴	1 295	1 547
Bains da sanadad ⁵	4 304	6 307
da quai:		
Apotecas	2 707	3 644
Medis	904	1 586
Prevenziun	938	1 123
Administraziun	1 812	2 400

Augment dals custs per la sanadad

Il 2003 è vegni duvrà 11,5% dal product naziunal brut per la sanadad publica; il 1990 pir 8,3%. In motiv principal per quest augment è il svilup da la purschida: p.ex. dapli prestaziuns, spezialisaziun e tecnisaziun, dapli confort. Main impurtant è perencunter il fatg che la glieud vegn pli veglia e l'augment da las prestaziuns da las assicuranzas socialas.

¹ Per pretschs currents

² H+, ils spitals da la Svizra

³ Statisticas dals manaschis staziunars da la sanadad publica, UST

⁴ Sco analisas da labor, radiologia, transports

⁵ Medicaments ed apparats terapeutics

Scolaziun e scienza

Scolaziun: ferm federalissem

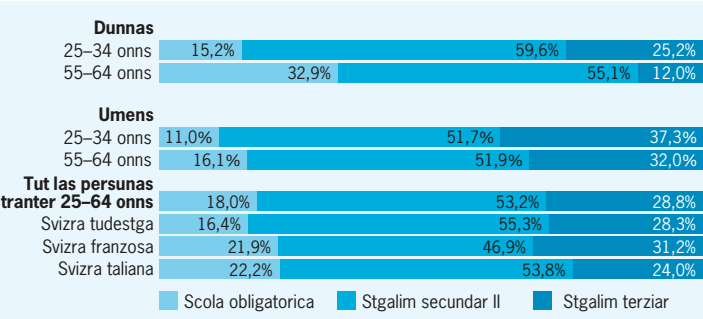
Il sistem da scolaziun da la Svizra è ordvart federalistic. La suveranità da scola han da princip ils 26 chantuns. La varietad dals differents systems da scolaziun sa manifesta cunzunt en la scola obligatorica: tut tenor chantun datti sin stgalim I da la scola secundara dus, trais u quatter tips da scola che vegnan distinguids tenor pretensiuns; era il temp total da scolaziun durant ils nov onns obligatorics variescha tranter 7100 ed 8900 uras per scolar.

Il sector da scolaziun svizzer sa mida: ils chantuns han reformà ils davos onns lur systems da scolaziun, structures naziunalas en vegnidas transformadas (introducziun da la maturità professiunala e da las scolas autas professiunalas), l'interess per la scolaziun è creschì, las scolas da furmaziun generala han survegni dapli impurtanza.

Scolars e students

	en 1000			Quota da dunnas, %		
Stgalim da scola	1980/81	1990/91	2004/2005	1980/81	1990/91	2004/2005
Scolina	120,3	139,8	156,2	49	49	49
Scola obligatorica	849,6	711,9	810,3	49	49	49
Stgalim primar	451,0	404,2	459,2	49	49	49
Stgalim secundar I	362,3	271,6	300,7	49	49	50
Plan d'instrucziun spezial	36,4	36,2	50,4	39	38	38
Stgalim secundar II	299,0	295,8	312,9	43	45	48
Scolas da furmaziun generala ¹	74,8	74,5	95,4	53	55	59
Scolaziun professiunala ²	224,2	221,3	217,5	39	42	43
Stgalim terziar	85,3	137,5	200,8	30	35	46
Scolas autas universitaras	61,4	85,9	111,1	32	39	49
Scolas autas professiunalas	...	...	49,1	...	...	42
Furmaziun professiunala superiura	...	36,2	40,6	...	33	43
Stgalim indefinì	–	6,7	9,7	–	51	49
Total	1 234,1	1 291,8	1 489,8	46	46	43

Nivel da scolaziun 2005

¹ Incl. scolas per professiuns d'instrucziun e preparaziun per la maturità professiunala suenter l'emprendissadi

² Incl. emprendissadi scursani e scolaziun preprofessiunala

Scolaziuns terminadas 2004

Stgalim da scola Total en %

Stgalim secundar II

Attestats da maturitad gim.	15 993	57,5
Patentas da scolastAs ¹	1 185	80,3
Attestat d'emprend. terminà	54 738	46,0
Attestats da maturitad prof.	9 703	42,9
Diplom da scola media comm.	2 862	57,7
Certificats d'emprend. scursani	2 474	31,6

Stgalim terziar

Scolas autas		
Diploms da scola auta prof.	7 265	40,2
Licenziats e diploms univers.	9 816	47,9
Diploms da Bachelor	1 057	42,9
Diploms da Master	287	28,2
Doctorats	2 768	38,2
Diplom scola prof. superiura		
Diploms da scolasp. sup.	4 096	26,8
Diploms federals	3 195	17,3
Certificat professiunal federal		
sunter examen professiunal	11 368	33,5
Furmaziuns prof. sup. regl.	10 691	65,7

Magisters² 2003/04^{3,4,5} e persunal da scolasp. autas² 2004

Scolina	7 600	94,8
Scola obligatoria	52 700	65,0
Stgalim primar	29 900	78,4
Stgalim secundar I	22 800	49,2
Scolas cun plan d'instrucziun spezial	...	...

Stgalim secundar II

Scolas da maturitad e scolasp. da furmaziun generala	6 600	41,1
Furmaziun professiunala	...	...

Stgalim terziar 2004

Scola auta universitara ⁶	29 595	37,5
Professuras	2 654	10,9
Ulteriurs docents	2 166	25,6
Scolas autas professiunalas ⁶	8 015	33,7
Professuras	2 919	26,3
Ulteriurs docents	1 248	27,1

Perfecziunament⁷ 2005

	en %	Umens	Dunnas
Total	38,2	37,5	
orientà a la professiun	32,2	25,0	
auter	7,4	15,1	

Expensas dal maun public per l'instrucziun 2003

(en milliuns francs)

Scolina	920,1
Scola obligatoria	11 321,5
Scolas spezialas	1 147,7
Furmaziun professiunala	3 206,4
Scolas da furmaziun generala	2 045,3
Furmaziun professiunala superiura	242,3
Scolas autas	6 390,2
Ulteriur	493,9
Total	25 767,4
da quai custs da persunal	17 496,9
da quai per magisters	13 995,9

Flaivlezza da leger derasada

Tenor in'enquista da l'onn 2003 (PISA) po in sisavel dals giuvenils a la fin dal temp da scola obligatoric chapir ed interpretar sin il pli in text tut simpel. Var 6% n'en betg abels da far quai.

In pajais activ en la perscrutaziun

L'activitad da perscrutaziun e da svilup (p+s) en in'economia publica è in factur ordvart impurtant. Cun ina quota p+s da 2,6% dal product naziunal brut (2000) è la Svizra in dals stadis ils pli activs en la perscrutaziun.

Il 2000 en vegnids duvrads en Svizra per p+s 10,7 milliardas francs. Da quels crodan 74% sin l'economia privata e 23% sin las scolasp. autas; ils ulteriurs 3% sa repartan sin la Confederaziun e diversas organizaziuns privatas senza intent da gudogn.

La Svizra è tradiziunalmain fitg activa a l'exteriur en il sector da p+s. Las expensas correspundentas da l'economia privata a l'exteriur han muntà il 2000 a radund 9,8 milliardas francs ed en uschia pli autas che quellas en Svizra.

¹ Scolasp. primaras, economia da chasa, lavur manuala, scolina.

² Quintà en pensums a temp cumplain.

³ Onn da scola 2003/04.

⁴ Intgins chantuns n'han furni naginas datas. Ils pensums a temp cumplain sa basan perquai sin ina calculaziun approximativa.

⁵ Las cifras inditgeschan tut las persunas ch'instrueschan sin il stgalim da scola correspondent.

⁶ Incl. assistents, collavurats scientifics, persunal administrativ e tecnic.

⁷ Quota da participaziun da la populaziun da 20 fin 74 onns.

Quotas da las vuschs da las partidas¹ tar las elecziuns dal Cussegl naziunal 2003

Chantun	PLD ²	PCD	PSS	PPS	PLC	PEV	PL ³	PES ⁴	DS	UDF	Ulteriurs
ZH	16,2	5,4	25,7	33,4	–	4,1	–	9,9	0,9	2,1	2,3
BE	14,8	2,3	28,0	29,6	–	5,1	–	9,3	2,7	4,1	4,1
LU	23,1	29,4	11,1	22,9	–	0,8	–	9,8	0,4	–	2,5
UR	36,6	–	–	31,3	–	–	–	30,6	–	–	1,5
SZ	15,4	23,4	17,6	43,6	–	–	–	–	–	–	–
OW	–	66,4	–	33,6	–	–	–	–	–	–	0,0
NW	88,5	–	–	–	–	–	–	–	10,2	–	1,2
GL	–	–	67,1	–	–	–	–	–	–	–	32,9
ZG	22,4	22,9	13,4	27,7	–	–	–	13,6	–	–	–
FR	12,8	25,4	21,5	21,4	–	0,7	–	4,0	–	0,7	13,5
SO	24,0	21,0	25,4	22,5	–	1,2	–	6,0	–	–	–
BS	9,9	6,6	40,9	18,6	8,5	2,9	–	9,2	1,1	0,7	1,6
BL	19,9	10,0	24,7	26,5	–	2,7	–	12,6	2,7	–	1,0
SH	29,1	2,7	39,7	28,5	–	–	–	–	–	–	–
AR	41,1	–	19,9	38,3	–	–	–	–	–	–	0,8
AI	–	69,2	–	0,0	–	–	–	–	–	–	30,8
SG	14,7	22,2	18,4	33,1	–	1,5	–	7,1	0,8	1,1	1,3
GR	15,8	23,5	24,9	33,9	–	–	–	–	–	1,9	–
AG	15,3	15,6	21,2	34,6	–	5,2	–	6,0	1,4	0,0	0,6
TG	11,9	16,5	14,1	41,0	–	2,7	–	7,9	2,9	1,9	1,0
TI	29,8	24,6	25,8	7,6	–	0,0	–	3,0	–	–	9,3
VD	18,5	4,4	21,7	20,3	11,1	0,7	9,4	11,3	0,3	1,8	0,5
VS	17,1	47,9	19,1	13,4	–	–	–	2,6	–	–	–
NE	14,8	–	29,2	22,5	14,4	–	5,2	13,8	–	–	–
GE	7,3	11,8	24,8	18,3	16,8	–	8,1	11,2	–	–	1,7
JU	16,3	39,4	34,2	8,3	–	–	–	–	–	1,8	–
Svizra	17,3	14,4	23,3	26,7	2,2	2,3	1,2	8,0	1,0	1,3	2,5

Repartiziun dals mandats en las chombras federalas 2005

	PLD	PCD	PSS	PPS	PLC	PEV	PL ³	PES ⁴	DS	UDF	Ulteriurs	Total
Cussegl naziunal	36	28	52	55	4	3	3	13	1	2	3	200
da quai dunnas	5	10	25	3	1	0	1	8	0	0	0	53
Cussegl dals chantuns	14	15	9	8	–	–	–	–	–	–	–	46
da quai dunnas	5	2	4	0	–	–	–	–	–	–	–	11

Il sistem politic

La Svizra è dapi il 1848 in stadi federativ che cumpiglia 26 chantuns. La regenza (Cussegl federal) è in'autorità collegiala cun 7 commembers (dapi il 2004 mintgami 2 mandats per la PLD, PSS, PPS ed 1 mandat per la PCD). Ella vegn elegida dal parlament. Lez sa cumpona da duas chombras: il Cussegl naziunal (repr. dal pievel, 200 mandats) ed il Cussegl dals chantuns (repr. dals chantuns, 46 mandats⁵). Plinavant influenzeschan vasts dretgs dal pievel (dretg d'iniziativa e da referendum) e votaziuns dal pievel il sistem politic da la Svizra.

¹ Quota da las vuschs en %

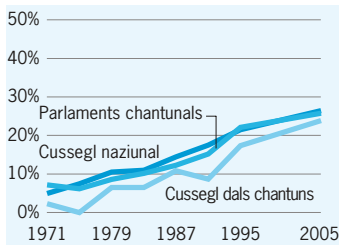
² Abreviaziuns: cf. p. 31

³ Incl. Solidarités (1 representant/GE)

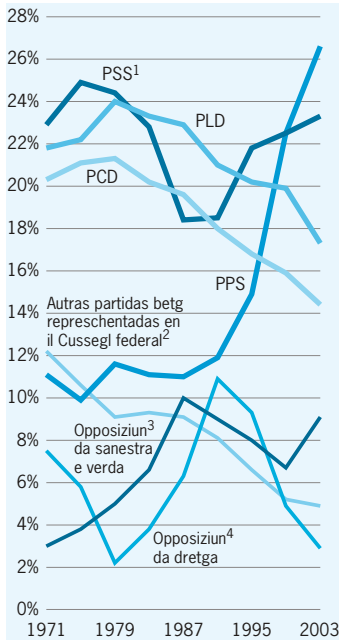
⁴ Incl. GFV (1 representant/ZG)

⁵ 2 mandats pro chantun resp. 1 mandat pro mez chantun independentmain dal dumber d'abitants

Dunnas en ils parlaments

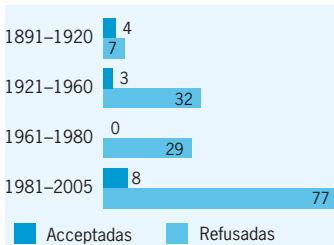

Quotas da las vuschs (Cussegl naziunal)

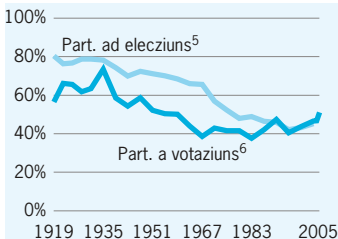

¹ Abreviaziuns:
 PLD Partida liberaldemocratica
 PCD Partida cristiandemocratica
 PSS Partida socialdemocratica da la Svizra
 PPS Partida populara svizra
 PLC Partida liberal-conservativa
 Adl Alleanza dals independents
 PEV Partida evangelica
 PL Partida da la lavur (incl. Solidarités)
 GFV Gruppas feministas e verd-alternativas

Iniziativas federalas dal pievel

Participaziuns electoralas

Il sistem da partidas

La relaziun da partidas è stada durant decennis ordvart stabila. Dapi ils onns novanta sa fa valair uss ina tendenza a dretg en il champ da las partidas burgaisas. La PPS ha pudi augmentar la quota d'electurs dapi il 1991 per passa il dubel ed è uss la pli ferma partida. Entant che ses augment è l'emprim i a quint da las pitschnas partidas da dretg, è la finala dadas ensemen er las autras partidas burgaisas PLD e PCD ed han cuntanschi a chaschun da las elecziuns 2003 in nivel minimal istoric. Cunquai ch'er las partidas sanstras e verdas èn vegnidas pli fermas dapi las davosas elecziuns, è s'augmentada la polarisaziun dal sistem da partidas.

PES Partida ecologica svizra
 DS Democrats svizzers
 UDF Unìun democratica federala
 PdL Partida da la libertad
² PLC, Adl, PES, PCS
³ PL, PSU, POCH, GFV, PES
⁴ Republicans, DS, UDF, PdL, Lega dei Ticinesi
⁵ Elecziuns dal Cussegl naziunal
⁶ Votaziuns federalas

Sentenzias penalas 2004

Persunas sentenziadas

Total	95 858
Quota umens (%)	85,8
<25 onns (%)	27,8
Svizras e Svizzers (%)	50,8

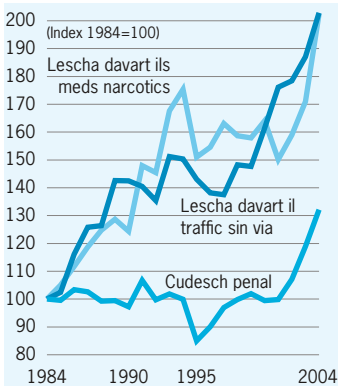
Gener da sentenzias

Chasti da praschun cundiziunà	45 622
Chasti da praschun nuncundiziunà	14 691
da quai:	
durada ≤ 3 mais	12 424
durada > 18 mais	888
Mesiras	543
Multas	35 002

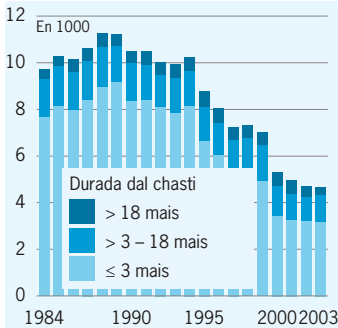
Gener da delicts

cunter il cudesch penal	29 464
da quai:	
Engol	9 268
Deturnament	864
Lesiun corporala	2 178
Mazzament intenziunà	65
Assassinat	25
cunter la lescha da traffic	52 029
da quai:	
Surpass. da las reglas da traffic	33 369
Sturnadad al guvernagl	19 247
cunter la lescha da narcotics	10 959
da quai:	
consum da drogas (senza commerzi)	4 906
cunter la lescha davart la dimora ed il domicil dals esters	10 195
cunter la lescha penala militar	895
cunter autras leschas federalas	7 103

Condemnaziuns tenor gener da lescha

Execuziun da chastis: relaschadas

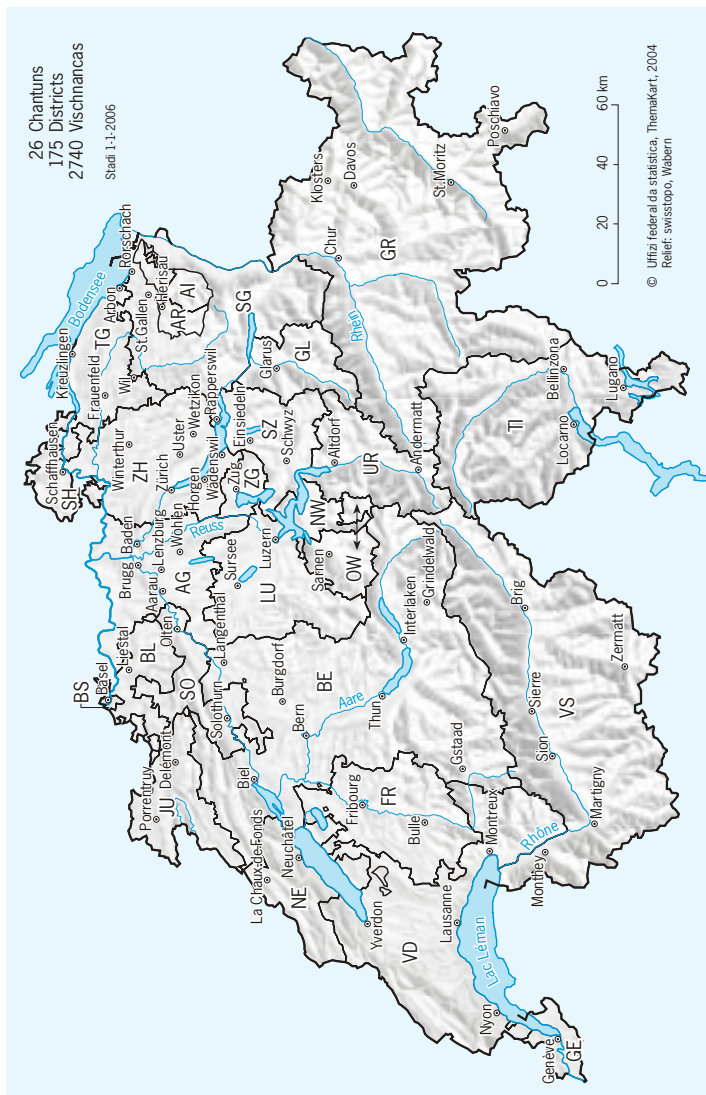
Furmas alternativas d'execuziun da chastis da praschun nuncundiziunads

En la gronda part dals chantuns èsi oz pussaivel da prestar lavur d'util public per compensar chastis nuncundiziunads che priveschan per curt temp da la libertad. Il dumber da tals engaschis s'augmenta (1996: 1114; 2004: 4077). Dapi il 1-9-1999 èsi era pussaivel d'exequir in chastis en furma da l'arrest en chasa cun surveglianza electronica. Fin ils 10-8-2005 èn 1484 chastis vegnids exequids en questa moda.

Èn ils esters pli criminals ch'ìls Svizzers?

Tranter las persunas culpaivlas che vegnan sentenziadas sa chattan considerablain dapli umens che dunnas e lunschora dapli giuvens che vegls. Las differenzas tranter esters e Svizzers èn perencunter relativamain pitschnas, sch'ins resguarda las differentas structuradas da vegliadetgna e da schlattaina e sch'ins considerescha sulet-tamain la populaziun (pia cun laschar davent requirents d'asil e turists u passants).

Ils chantuns da la Svizra

Explicaziun da las abreviaziuns dals chantuns: cf. p. 4

04.2006 2000 149046/4 rom

L'Annuari statistic è l'ovra da standard da la statistica svizra. El dat in maletg cumplessiv e bain chapibel da la Svizra. Per l'emprima giada èn las pli impurtantas infurmaziuns statisticas era disponibilas en englais e talian. L'annuari cuntegna sper las tabellas era survistas dals passa 20 temas da la statistica uffiziala, illustrads cun numerus diagrams.

Statistisches Jahrbuch der Schweiz 2006 incl. DVD

Edi da l'Uffizi federal da statistica. Biling (tudestg/franzos), ca. 500 paginas (lià), fr. 124.– (incl. DVD). Da retrair en librerias u directamain da la chasa editura Neue Zürcher Zeitung, e-mail: buch.verlag@nzz.ch

DVD Statistisches Jahrbuch der Schweiz 2006

La DVD agiuntada cumpiglia ils cuntegns da l'annuari 2006 stampà, cumplettads cun numerusas tabellas statisticas regionalas, l'Atlas statistic cun bleras cartas tematicas e purschidas spezialas, p.ex. ina survista detagliada da las scolas en Svizra.

1000 cartas – 1000 pussaivladads

La segunda ediziun dal «Atlas der Schweiz 2», l'ovra communabla da la SPF Turitg, da swisstopo e da l'Uffizi federal da statistica, represchenta sin plaun internaziunal in ulteriur term impurtant en la cartografia. Il «Atlas der Schweiz 2» quadriling è vegnì repassà cumplettamain e cumpiglia ussa passa 1000 cartas tematicas en 2D (l'emprima ediziun cuntegneva 250) sco era panoramas e diagrams da bloc en 3D, visualisabels da tut las perspectives, che permettan d'integrar numerusas infurmaziuns tematicas u geograficas.

Il «Atlas der Schweiz 2» vegn vendi da l'Uffizi federal da topografia (swisstopo), www.swisstopo.ch
Tel. 031 963 21 11
Pretschn: fr. 248.– (DVD u CD-ROM)